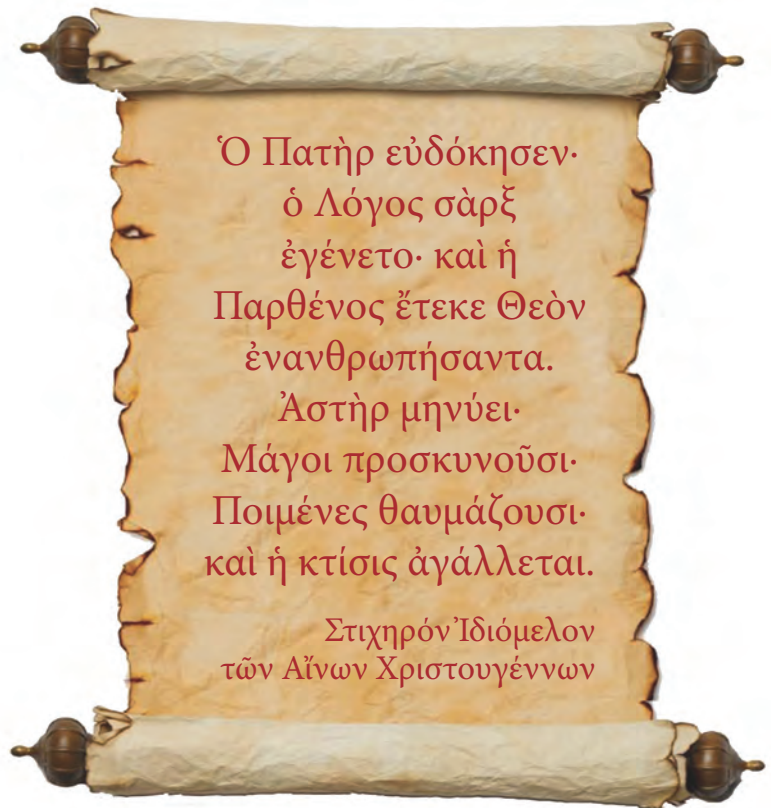

ΠΑΡΑΚΛΗΤΗ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΕΤΟΣ 23° ΤΕΥΧΟΣ 120° ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2024

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ἰδιοκτήτης:
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Υπεύθυνος Ὑλης:

Πρωτ. Μιχαήλ Βοσκός

Διευθύνεται
ἀπὸ Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς

Διεύθυνση:
Ὁδὸς Ἁγίου Ἀνδρέου 306,
Τ.Θ. 56091, Τ.Τ. 3304
Λεμεσός - Κύπρος
Τηλ.: 00357-25864311

Ἰστοσελίδα:
www.imlemesou.org

Συνδρομές:

Ἐσωτερικοῦ €7

Ἐξωτερικοῦ €10

Τιμὴ Τεύχους: €1

Ἐξώφυλλο:
Φορητὴ εἰκόνα Ἁγίου Νικολάου,
Παλῳδια (16ος αἰ.)

Ὁπισθόφυλλο:
Παρεκκλήσιο Ἁγίου Νικολάου,
Πέρα Πεδί (16ος - 17ος αἰ.)

Οἱ ἀρθρογράφοι ἔχουν τὴν ἀπόλυτη εὐθύνη τῶν
ἀπόψεών τους

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου...»	3
Μητροπολίτου Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου	
Εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου + Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη	10
Πανηγυρικός 28ης Ὀκτωβρίου 1940 Ἀρχιμ. Ἰσαάκ	12
Εὐθανασία Πρωτ. Γεωργίου Ζήνωνος	15
Ἡ σημασία τῆς ὁρθῆς πίστεως Πρωτ. Μιχαήλ Βοσκοῦ	19
Ρατσισμός καὶ ξενοφοβία: αἱμάσσουσες πληγές τῆς κοινωνίας Πρωτ. Χρήστου Ἡρακλέους	22
Ἁγία Ἀναστασία ἡ Ρωμαία	25
Ἀποχαιρετισμὸς στὸν Στέλιο Πισή κ. Κυριάκου Πισή	26
Λειτουργίες καὶ Χοροστασίες	28
Ἐκκλησιαστικά Δρώμενα	32
Βιβλιοπαρουσίαση	43

«Τίμα τόν πατέρα σου καί τήν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται καί ἵνα μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς»

**Πανιερωτάτου Μητροπολίτου
Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου**

Οἱ πρῶτες τέσσερις ἐντολές μιλοῦν γιά τή σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό καί οἱ ὑπόλοιπες ἕξι μιλοῦν γιά τή σχέση τοῦ ἀνθρώπου με τούς ἄλλους ἀνθρώπους. Οἱ ἐντολές εἶναι φάρμακα. Εἶναι θεραπευτική ἀγωγή, τήν ὁποία ἔδωσε ὁ Θεός γιά νά θεραπεύσει τόν ἄνθρωπο ἀπό τά πάθη καί τήν ἁμαρτία. Δέν εἶναι νομικές διατάξεις. Δέν ἔχουν χαρακτήρα νομικό, ὅπως οἱ νόμοι ἑνός κράτους, πού ὅταν τούς παραβεῖ ὁ ἄνθρωπος τιμωρεῖται καί δικάζεται καί ἡ παράβαση ἢ ἡ τήρηση τῶν νόμων ἔχει χαρακτήρα νομικό. Οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ ἔχουν χαρακτήρα θεραπευτικό. Ὅπως ὁ γιατρός, ὅταν πᾶμε σ' αὐτόν, διαγιγνώσκει τήν ἀρρώστια μας καί μᾶς λέει τί πρέπει νά κάνουμε γιά νά γίνουμε καλά, ἔτσι καί ὁ Θεός μέσα ἀπό τίς ἐντολές Του μᾶς δείχνει τόν τρόπο καί τόν δρόμο μέσῳ τοῦ ὁποίου θά θεραπευθοῦμε. Πῶς θεραπευόμαστε; Ὅταν ξαναγίνουμε ὅπως ἀρχικά μᾶς ἔπλασε ὁ Θεός. Ὅταν ἀποκαταστήσουμε τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μέσα μας. Ὁ Θεός μᾶς δημιουργήσε κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσή Του. Τό κατ' εἰκόνα ἀμαυρώθηκε μέ τήν πτώση καί γεμίσαμε πάθη καί ἁμαρτίες. Ἔτσι λοιπόν ἔχουμε ἀνάγκη τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ, μέ τίς ὁποῖες μᾶς λέει ὁ Θεός τί πρέπει νά κάνουμε καί τί πρέπει νά ἀποφεύγουμε, ὥστε νά ξαναβροῦμε τήν ὁμορφιά καί τήν υἰεῖα τῆς ὑπαρξῆς μας. Οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ εἶναι τά ἀναιρετικά φάρμακα τῆς ἁμαρτίας καί τῶν παθῶν, πού μᾶς ὑποδεικνύουν καί μᾶς ὁδηγοῦν στόν σωστό δρόμο τῆς ἀπόκτησης τῆς πνευματικῆς μας υἰεῖας.

Οἱ πρῶτες τέσσερις ἐντολές ἀφοροῦν στή

σχέση τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό. Εἶναι βασικό ὁ ἄνθρωπος νά ἔχει σωστή σχέση μέ τόν Θεό Πατέρα του. Ἐάν ἡ σχέση μέ τόν Θεό Πατέρα εἶναι λανθασμένη, τότε κι ὅλα τά ὑπόλοιπα θά λειτουργήσουν λάθος. Ἐάν ἔχουμε λανθασμένη εἰκόνα περί τοῦ Θεοῦ καί λανθασμένη στάση ἀπέναντί Του, ὅλα τά ὑπόλοιπα θά πᾶνε στραβά. Ὅταν ὅμως ἔχουμε ἁμαρτίες – καί σίγουρα ὅλοι μας ἔχουμε ἁμαρτίες καί πάθη -, ἀλλά ἔχουμε σωστή ἀντίληψη περί τοῦ Θεοῦ καί σωστή στάση ἀπέναντί Του, τότε θά μπορέσουμε κάποια στιγμή νά σταθοῦμε σωστά μπροστά στόν Θεό, νά θεραπεύσουμε τόν ἑαυτό μας, νά μετανοήσουμε ἐνώπιόν Του καί νά λειτουργήσουμε ὅπως ὁ Θεός μᾶς θέλει.

Ἡ πέμπτη ἐντολή τοῦ Θεοῦ λέει: «Τίμα τόν πατέρα σου καί τήν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καί ἵνα μακροχρόνιος γένῃ ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἧς Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι». Τίμα δηλαδή τόν πατέρα σου καί τήν μητέρα σου, γιά νά γίνεις μακροχρόνιος στή γῆ τῆς ἐπαγγελίας, πού σοῦ δίνει ὁ Κύριος ὁ Θεός σου.

Μία πολύ ἀπλή καί φυσιολογική ἐντολή: Νά τιμᾶς τόν πατέρα σου καί τήν μητέρα σου. Θά μπορούσε κάποιος νά διερωτηθεῖ: χρειαζόταν νά μᾶς πεῖ ὁ Θεός ὅτι πρέπει νά τιμοῦμε τόν πατέρα μας καί τήν μητέρα μας; Δέν εἶναι φυσικό νά ἀγαπᾶς καί νά τιμᾶς τόν πατέρα σου καί τήν μητέρα σου; Τό λέει ὅμως ὁ Θεός, ὅπως κι ὅλα τά ὑπόλοιπα, ἀπό συγκατάβαση στήν ἀνθρώπινη ἀδυναμία, ὥστε νά μήν πεῖ κανεῖς ὅτι ἐγώ δέν ἤξερα. Ταυτοχρόνως θεραπεύει κι ἕνα μεγάλο πάθος τοῦ ἀνθρώπου, τήν ἀχαριστία, ἡ ὁποία ἔχει πολλά πλοκά-

μια.

Τί λέει ἡ πέμπτη ἐντολή; Νά τιμᾷς τόν πατέρα σου καί τή μητέρα σου. Ὁ Θεός δέν λέει ἀπλῶς νά ἀγαπᾷς τόν πατέρα σου καί τή μητέρα σου, ἀλλά νά τούς τιμᾷς. Πολλές φορές λέμε ὅτι ἀγαποῦμε ἕναν ἄνθρωπο, ἀλλά δέν θέλουμε νά τοῦ μιλοῦμε καί ὅταν τόν βλέπουμε ἀλλάζουμε δρόμο. Εἶναι ἀπό αὐτές τίς ἀγάπες πού ἔχουμε ὅλοι μας καί θεωροῦμε ὅτι ὅλους τούς ἀγαποῦμε. Μᾶς ἐρωτοῦν ἐάν μισοῦμε κάποιον καί ἀπαντοῦμε: «Ὁχι, ἀλοῖμονο! Ἐγώ ὅλους τούς ἀγαπῶ. Ἀλλά στούς μισοῦς δέν μιλῶ καί τούς ἄλλους μισοῦς δέν θέλω νά τούς δῶ. Ἀλλά τούς ἀγαπῶ». Εἶναι ἰδιότυπες οἱ ἀγάπες αὐτές.

Δέν λέει, λοιπόν, ν' ἀγαπᾷς τόν πατέρα σου καί τή μητέρα σου, πού εἶναι ἰδίωμα τῆς φύσεως, ἀφοῦ μόνο ἕνα θηρίο μπορεῖ νά μὴν τούς ἀγαπᾷ, ἀλλά νά ἀποδίδεις τιμή στούς γονεῖς σου. Αὐτό σημαίνει ἡ ἀγάπη σου νά εἶναι ἐκδηλη. Νά τήν φανερώσεις. Σ' αὐτό τό θέμα δυστυχῶς

ἐμεῖς οἱ Κύπριοι ὑστεροῦμε. Ἐνῶ μπορεῖ ν' ἀγαποῦμε τόν ἄλλον ἄνθρωπο, νά τόν ἐκτιμοῦμε, δέν τοῦ τό λέμε καί δέν ἐκδηλώνουμε τήν ἀγάπη μας. Αὐτό τό κάνουμε καί στίς πολύ προσωπικές μας σχέσεις, ἐπὶ παραδείγματι στήν οἰκογένεια. Ἀγαπᾷ ὁ ἄνδρας τή γυναῖκα του, ἀλλά δέν ἐκφράζει τήν ἀγάπη του. Δέν τῆς τό λέει, δέν νοιώθει τήν ἀνάγκη νά τῆς κάνει ἕνα δῶρο, δέν τῆς λέει λόγια κολακευτικά καί ἐπαίνους, γιατί πιστεύει ὅτι δέν ταιριάζουν μέ τή σοβαρότητά του. Ἡ

σοβαρότητα μᾶς ἔφαγε ἐδῶ στήν Κύπρο καί γι' αὐτό διαλύονται οἱ περισσότερες οἰκογένειες. Γιά τά πιό πολλά διαζύγια φέρουν μία φοβερή εὐθύνη οἱ ἄνδρες. Εἶναι οἱ ἠθικοὶ αὐτουργοί, διότι δέν ξέρουν, δέν μαθαίνουν νά ἐκδηλώνουν τήν ἀγάπη τους. Ἐπιπλέον, παραβαίνουν καί τήν προηγούμενη ἐντολή, πού λέει ὁ Θεός πῶς δέν πρέπει νά ἐργαζόμαστε ἐπτά μέρες τή βδομάδα ἀλλά ἔξι. Ὀφείλουμε νά καθήσουμε καί λίγο στό σπίτι μας νά δοῦμε τήν οἰκογένειά μας. Κι ὅταν εἴμα-

στε στό σπίτι νά βάζουμε ὅρια. Νά ἀφιερώνουμε χρόνο στή σύζυγό μας καί στά παιδιά μας. Ἐάν ὅλη τή μέρα μιλοῦμε στό τηλέφωνο ἢ βλέπουμε τηλεόραση ἢ εἴμαστε μπροστά στόν ὑπολογιστή μας, ἄδικα πήγαμε στό σπίτι.

Ἀκοῦς κάποιον νά σοῦ λέει ὅτι δέν ἀπάτησε τή γυναῖκα του οὔτε ἔκανε κάτι κακό. Ἀλλά δέν ἐκφράζει τά συναισθήματά του. Δέν λέει αὐτό πού ἔχει ἀνάγκη ν' ἀκούσει ὁ ἄλλος ἄνθρωπος, στή συγκεκριμέ-

νη περίπτωση ἡ σύζυγος, ἡ ὁποία ἔχει ἀνάγκη ν' ἀκούσει καλά λόγια ἀπό τόν ἄνδρα της, ἔστω κι ἂν ἡ ἴδια γνωρίζει ὅτι ἐκεῖνος τά αἰσθάνεται. Ἔτσι ὅμως εἶναι ἡ φύση τῶν πραγμάτων. Οἱ γυναῖκες θέλουν ν' ἀκοῦνε ὅτι τίς ἀγαπᾷ ὁ σύζυγός τους. Ἐάν ἐσύ λοιπόν δέν ἐκφράζεις τήν ἀγάπη σου καί μένεις σοβαρός καί ἐσωστρεφής, τότε δέν ἔκανες τίποτα.

Ἐμεῖς φαίνεται ὅτι σάν λαός ὑστεροῦμε πάρα πολύ στό νά ἐκδηλώνουμε τά συναισθήμα-

τά μας και νά τά εκφράζουμε. Δέν εἴμαστε γλυκεῖς στήν ἔκφρασή μας. Μιλᾶμε ἄγαρμπα καί χοντροκομμένα ὁ ἓνας στόν ἄλλο. Χωρίς νά ἔχουμε κακή διάθεση. Μπορεῖ νά εἴμαστε εἰλικρινέστεροι ἀπό αὐτούς πού λένε ὠραῖα λόγια χωρίς νά τά αἰσθάνονται. Ὡστόσο κι ἐμεῖς πού τά αἰσθανόμαστε ἀλλά δέν τά λέμε, εἴμαστε ἴσως σέ χειρότερη θέση.

Διαπίστωσα αὐτή τήν πραγματικότητα, ὅταν πῆγα στό Ἅγιον Ὅρος καί ἄκουα ἐκεῖ τούς γέροντες ἀσκητές καί ἐρημίτες νά εκφράζονται μέ πάρα πολύ γλυκεῖς λόγους. Τότε σκεφτόμουν ὅτι σέ μένα ποτέ κανεῖς δέν μίλησε μέ τέτοιο τρόπο. Ἀργότερα ἄκουσα κι ἄλλους ἀνθρώπους ἐκτός ἀπό τούς μοναχούς, οἱ ὁποῖοι ἦταν γονεῖς, νά μιλοῦν μ' ἓνα γλυκύ τρόπο στά παιδιὰ τους στό τηλέφωνο. Ὅχι ἀπ' ὅλες τίς περιοχές τῆς Ἑλλάδος, ἀλλά ἀπό τίς περιοχές τῆς Μακεδονίας. Ὡς ἀποτέλεσμα μιλοῦσαν ὠραῖα καί τά παιδιὰ στους γονεῖς.

Ὁ γλυκὺς τρόπος, ἡ γλυκιά ἔκφραση οἰκοδομοῦν πάρα πολύ. Πρέπει νά ἐκδηλώνουμε τήν ἀγάπη μας στόν ἄλλον ἄνθρωπο, νά τοῦ τό λέμε, νά τόν βοηθήσουμε νά μπεῖ μέσα στόν χώρο τῆς δικῆς μας ζεστῆς ἀγάπης. Τό ἴδιο ἰσχύει καί μέ τούς γονεῖς μας. Σίγουρα τούς ἀγαποῦμε, δέν εἶναι ὅμως ἀρκετό αὐτό. Πρέπει νά τούς τιμοῦμε κιόλας, νά ἐκδηλώνουμε δηλαδή τήν ἀγάπη μας ἀπέναντί τους. Γιά ποιούς μιᾶ ὁ Θεός γιά τήν τιμή πρὸς τούς γονεῖς; Μήπως τό λέει φειδόμενος ἐκείνους; Μπορεῖ κι αὐτό. Ἀλλά οἱ ἐντολές θεραπεύουν ἐμᾶς ὅχι τόν ἄλλο ἄνθρωπο. Ὅλες οἱ ἐντολές πού δίνει ὁ Θεός θεραπεύουν καί τά κοινωνικά προβλήματα καί τόν ἄλλον ἄνθρωπο, ἀλλά πρωτίστως θεραπεύουν αὐτόν πού τίς τηρεῖ. Αὐτός εἶναι ὁ πρῶτος πού εὐεργετεῖται κι ὕστερα ὁ ἄλλος. Δίνουμε λ.χ. μία ἐλεημοσύνη. Μ' αὐτήν δέν εὐεργετεῖται ὁ πτωχός πρῶτα, ἀλλά ἐμεῖς πού δίνουμε τήν ἐλεημοσύνη. Ἐμεῖς θεραπευόμαστε ἀπό τό πάθος τῆς φιλαργυρίας. Ἐπειτα θεραπεύεται κι ἓνα κοινωνικό πρόβλημα, πού εἶναι ἡ φτώχεια.

Κατά ἀνάλογο τρόπο, ὅταν τιμοῦμε τόν πατέρα μας καί τή μητέρα μας, δέν τό κάνουμε

γιά νά βοηθήσουμε τούς γονεῖς μας, ἀλλά τόν ἑαυτό μας. Γιά ποιό λόγο; Κατ' ἀρχάς αὐτή εἶναι ἡ φύση τῶν πραγμάτων. Ἀπό τή μικρή μου πείρα διαπίστωσα ὅτι, ἂν ὁ ἄνθρωπος δέν ἔχει καλές σχέσεις μέ τούς γονεῖς του, ἂν δέν ἔχει αὐτή τή ζῶσα σχέση τῆς τιμῆς καί τῆς ἀγάπης πρὸς τούς γονεῖς του, ὑποφέρει. Ὑπάρχουν γονεῖς πού τραυμάτισαν ψυχικά τά παιδιὰ τους σέ μεγάλο βαθμό. Καμιά φορά ἀκόμη καί σωματικά. Ὑπάρχουν περιπτώσεις πού ὄντως ἐπιβάλλεται ἀκόμα καί ἡ ἀπομάκρυνση τῶν παιδιῶν ἀπό τούς γονεῖς τους, γιατί μπορεῖ νά ὑφίστανται κακοποίηση.

Παρά ταῦτα, ἐάν τό παιδί αὐτό δέν καταφέρει σέ πρῶτο στάδιο νά συγχωρέσει τούς γονεῖς του, ἔστω κι ἂν τοῦ ἔχουν προκαλέσει φοβερά προβλήματα καί τραύματα στήν ψυχή, καί στή συνέχεια νά τούς ἀγαπήσει, αὐτό τό παιδί θά αἰσθάνεται ἓνα μεγάλο τραῦμα, πού θά σημαδέψει ὅλη τήν ἀνάπτυξη καί τήν πορεία τῆς ζωῆς του.

Ἔχω δεῖ πολλές φορές ἀνθρώπους νά συμπεριφέρονται πραγματικά πάρα πολύ ἄρρωστα. Ἡ αἰτία ἦταν ὅτι ὑπέστησαν κακοποίηση ἀπό τούς γονεῖς τους. Παρά ταῦτα ὅμως, γιά νά μπορέσει ὁ ἄνθρωπος νά λειτουργήσει φυσιολογικά, πρέπει νά ἀποκαταστήσει τίς σχέσεις του μέ τούς γονεῖς του. Ἄν δέν τά καταφέρει, θά ἔχει πρόβλημα ὁ ἴδιος. Πρέπει νά καταφέρει νά συγχωρέσει σέ πρώτη φάση τούς γονεῖς του, γιατί σίγουρα θά αἰσθάνεται μεγάλο θυμό καί παράπονο, καί στή συνέχεια νά τούς ἀγαπήσει. Πῶς θά μπορέσει νά τούς συγχωρέσει. Ἄς ἀρχίσει ἀπό τό νά πεῖ ὅτι τούς συγχωρεῖ. Ξέρετε πόσες φορές βρέθηκα σέ μεγάλη δυσκολία, ὅταν ἤθελα νά πείσω ἓναν ἄνθρωπο νά συγχωρέσει; Βέβαια, μπορεῖ νά ἔχουν ἀπόλυτο δίκαιο, διότι τραυματίστηκαν πάρα πολύ ἀπό τούς γονεῖς τους. Παρά ταῦτα ὅμως, ἔστω καί σ' αὐτές τίς σπάνιες περιπτώσεις, ἐάν δέν καταφέρει τό παιδί νά τακτοποιήσει μέσα του τή στάση ἀπέναντι στους γονεῖς του, θά ἔχει προβλήματα στόν ψυχικό του κόσμο. Εἶναι λοιπόν πρωτίστως δική μας ἀνάγκη νά ἔχουμε μία ἄριστη σχέση μέ τούς γονεῖς μας.

Κάπου άλλοῦ στήν Ἀγία Γραφή λέει γιά τήν ἴδια ἐντολή: «Τίμα τόν πατέρα σου καί τή μητέρα σου ἔστω, λέγει ὁ Θεός, κι ἂν τούς ἔχει φύγει ἡ φρόνηση». Ἄς ποῦμε ὅτι γέρασαν κι ἔχουν χάσει τά λογικά τους. Παρά ταῦτα δέν μπορεῖς νά μὴν τούς τιμᾷς. Ὑπάρχει ἓνα περιστατικό στήν Παλαιά Διαθήκη, στό ὁποῖο ὁ Δίκαιος Νῶε ἤπιε κρασί, μέθυσε καί ἔβγαλε τά ροῦχα του. Βέβαια, τότε δέν γνώριζαν οἱ ἄνθρωποι τίς συνέπειες τοῦ κρασιοῦ. Τόν εἶδαν τά παιδιά του καί γέλασαν. Μόνο ὁ ἓνας ἀπό τά παιδιά του, ὁ Σήμ, πῆρε ἓνα σεντόνι καί σκέπασε τόν πατέρα του, γιά νά μή φαίνεται γυμνός καί νά τόν χλευάζουν οἱ ἄλλοι. Ὁ Θεός εὐλόγησε αὐτόν πού σκέπασε τόν πατέρα του τήν ὥρα πού ἦταν σέ κατάσταση μέ-

θης καί τιμώρησε καί ἀφήρεσε τήν εὐλογία Του ἀπό τά ἄλλα παιδιά, τά ὁποῖα γέλασαν. Μπορεῖ νά πεῖ κανεῖς ὅτι δικαιολογοῦνταν, ἀλλά αὐτό δέν φάνηκε ἀρεστό στόν Θεό.

Ἔστω λοιπόν κι ἂν ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα μας ἔχασαν τά λογικά τους καί κάνουν πράγματα ἄσχημα, δέν εἶναι καλό γιά μᾶς νά τούς συμπεριφερόμαστε μέ τρόπο πού δέν εἶναι σωστός καί νά μὴν τούς ἀπονέμουμε τήν τιμή καί τήν ἀγάπη, τήν ὁποία τούς ὀφείλουμε. Ὅχι μόνο γιατί μᾶς ἔφεραν στόν κόσμο αὐτό κι ἔκαναν τεράστιο ἀγώνα νά μᾶς μεγαλώσουν, ὅπως γνωρίζετε ὅσοι ἔχετε παιδιά. Ἀλλά γιατί εἶναι ἀνάγκη γιά ἐμᾶς τούς ἰδίους. Ἡ σχέση μέ τούς γονεῖς μας ἀνάγεται καί στή σχέση μας μέ τόν Θεό Πατέρα μας. Πιστεύουμε στόν Θεό, γιατί εἶναι ἀνάγκη δική μας. Δέν ἔχει ὁ Θεός ἀνάγκη νά Τόν πιστεύουμε, οὔτε νά προσευχήμαστε σ' Αὐτόν, οὔτε νά Τόν δοξολογοῦμε. Ἐμεῖς ἔχουμε ἀνάγκη νά εἰμα-

στε εὐλαβεῖς καί τίμιοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, νά πιστεύουμε σ' Αὐτόν καί νά ἔχουμε ζωντανή σχέση μαζί Του. Γιατί ἂν δέν ἔχουμε αὐτή τή σχέση, μοιάζουμε μέ ἓναν ἄνθρωπο πού διακόπτει τίς σχέσεις του μέ τούς γονεῖς του. Ὅ,τι κι ἂν κάνει, τήν παρουσία τῆς μάνας καί τοῦ πατέρα δέν μπορεῖ νά τήν ἀντικαταστήσει κανένας καί τίποτα. Τό ἴδιο ἰσχύει καί στή σχέση μας μέ τόν Θεό. Ὅ,τι κι ἂν βάλουμε στή θέση τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη κι ὅλες τίς "θεότητες" τοῦ κόσμου μαζί -χρήματα, ἡδονές, ἐγωισμούς, νεότητά, ὁμορφιά, κ.τ.λ., θά σωριαστούν. Ὅλα τά εἰδῶλα εἶναι προορισμένα νά καταστραφούν καί μαζί τους θά καταστραφεῖ κι ὁποιοσδήποτε ἀποδέχεται τά εἰδῶλα. Τιμώντας λοιπόν τούς γονεῖς μας,

θεραπεύουμε τόν ἑαυτό μας καί τόν ψυχικό μας κόσμο. Ἀποκτοῦμε ἁρμονία καί ἰσορροπία. Γινόμαστε συγκροτημένοι, ὑγιεῖς ψυχικά ἄνθρωποι, σέ ἀντίθεση μέ ὅσους δέν ἔχουν καλές σχέσεις μέ τούς γονεῖς τους. Καμιά φορά ἀναγκαζόμαστε νά λυπήσουμε

τούς γονεῖς μας, γιατί μπορεῖ νά ἀπαιτοῦν πράγματα πού δέν μποροῦν ἢ δέν πρέπει νά γίνουν. Ἐχουμε παραδείγματα καί Ἀγίων ἀκόμη, οἱ ὁποῖοι γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἀρνήθηκαν τούς γονεῖς τους. Ὅπως ἡ ἁγία Μαρίνα, τήν ὁποία ἔσφαξε ὁ πατέρας της. Τό ἴδιο κι ἡ ἁγία Βαρβάρα. Ἦταν κοπέλες μικρές, Χριστιανές, μέ εἰδωλολάτρες γονεῖς, τίς ὁποῖες, ἐπειδή δέν ἀρνήθηκαν τόν Χριστό, τίς ἔσφαξαν οἱ ἴδιοι οἱ γονεῖς τους. Δέν ἀρνοῦνταν ὅμως οἱ Ἅγιοι τούς γονεῖς τους ἀπό περιφρόνηση.

Κάποιοι ἐπίσης κατηγοροῦν τούς μοναχοὺς καί τίς μοναχές καί λένε ὅτι ἀφήνουν τούς γονεῖς τους καί φεύγουν. Γιατί τό κάνουν

αυτό; Κι ἐγώ ἄφησα τή μάνα μου κι ἔφυγα. Ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα νά κάνω αὐτό πού ἀποφάσισα, τήν ἄφησα. Ὅχι γιατί τή μισοῦσα. Ἀντιθέτως, τή λάτρευα. Τήν ὑπεραγαποῦσα, ἀλλά δέν μποροῦσα νά συμβιάσω δύο πράγματα μέσα μου: τήν ἀγάπη πρὸς αὐτό πού ἤθελα νά κάνω καί τήν ἀγάπη πρὸς τή μάνα μου, ἡ ὁποία μέ τά δικά της δεδομένα δέν ἤθελε νά κάνω αὐτό πού ποθοῦσα.

Ἄς τό ποῦμε ὁμως καί διαφορετικά. Ἐνας ἄντρας ἀγαπᾷ μιὰ κοπέλα καί θέλει νά τήν παντρευτεῖ. Ἡ μητέρα του ὁμως δέν τή θέλει. Τί πρέπει νά κάνει αὐτός; Πρέπει νά πάρει τήν κοπέλα πού ἀγαπᾷ κι ἄς λυπήσει τή μητέρα του. Δέν θά τή λυπήσει ἀπό περιφρόνηση ἢ ἀπό μίσος, οὔτε ἐπειδὴ δέν θέλει νά τήν τιμήσει. Θά τήν λυπήσει, διότι ἀγαπᾷ καί πρέπει νά ἀγαπᾷ τή γυναῖκα του περισσότερο ἀπό τή μητέρα του. Ὅποιος δέν ἀγαπᾷ τή γυναῖκα του περισσότερο ἀπό τή μητέρα του, θά ἔχει προβλήματα.

Ὅπως ἓνας πού φεύγει ἀπό τόν κόσμο δέν τό κάνει ἐπειδὴ μισεῖ τόν κόσμο, ἀλλά γιατί ἀγαπᾷ πραγματικά τόν κόσμο, ἔτσι κι ἓνας πού κάνει κάτι τό ὁποῖο εἶναι ἀνώτερο ἀπ' αὐτό τό ὁποῖο ζητᾷ ἡ μητέρα κι ὁ πατέρας, δέν τό κάνει ἀπό περιφρόνηση ἢ ὑποτίμηση ἀλλά ἀπό πραγματική ἐκτίμηση καί ἀγάπη. Ἀφοῦ οἱ γονεῖς θέλουν καί πρέπει νά θέλουν τήν εὐτυχία τοῦ παιδιοῦ τους καί τήν ὁλοκλήρωσή του ὡς ἀνθρώπου, πρέπει νά ἀποδέχονται αὐτό πού κάνει τό παιδί τους εὐτυχισμένο κι ὁλοκληρωμένο, ἔστω κι ἂν ἐκείνη

τή στιγμή δέν τό ἀντιλαμβάνονται. Δέν θέλει ὁ γονιός νά εἶναι τό παιδί του εὐτυχισμένο; Βέβαια, θέλει. Ἄρα, ἀφοῦ αὐτό θέλει, πρέπει νά τό ἀφήσει ἐλεύθερο νά κάνει αὐτό πού ἐπιθυμεῖ.

Ἐάν τώρα ἐσύ λές ὅτι αὐτό πού κάνω σέ κάνει δυστυχισμένο, ἐνῶ ἐμένα μέ κάνει εὐτυχισμένο, θά πρέπει νά διαλέξουμε ποιός ἀπό ἐμᾶς θά εἶναι ὁ δυστυχισμένος. Ἄς εἶμαι δυστυχισμένος χίλια χρόνια, ἀλλά δέν μπορῶ ν' ἀφήσω αὐτό πού εἶναι γιά μένα ἡ ὁλοκλήρωση τοῦ ἐαυτοῦ μου, ἐπειδὴ ἐσύ τώρα δέν μπορείς νά τό καταλάβεις. Εἶναι μιὰ ἀδυναμία σου νά μὴν

μπορεῖς νά τό καταλάβεις, ἀλλά ἀργότερα θά τό κατανοήσεις.

Πρέπει ὁ ἄνθρωπος νά λειτουργεῖ σωστά καί ὁμορφα. Νά ἀντιμετωπίζει τοὺς ἄλλους ὄχι μέ περιφρόνηση, ἀλλά μέ ἀγάπη, μέ εὐγένεια καί μεγάλη λεπτότητα.

Ἡ πέμπτη ἐντολή δέν ἀναφέρεται μόνο στοὺς γονεῖς. Πρέπει

νά τιμοῦμε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἄν ὁμως δέν τιμοῦμε τοὺς γονεῖς μας, πῶς θά τιμήσουμε σωστά καί τοὺς ἄλλους; Κι ὄχι μόνο τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ Στουδίτης λέει ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά φυλάττει τή συνειδήσή του καί νά τιμᾷ τόν Θεό, τοὺς ἀνθρώπους καί τήν ὕλη.

Στό Ἅγιον Ὅρος πρόσεχαν τά πράγματά τους οἱ ἄνθρωποι. Ὁ γέροντας Ἰωακείμ Ἀγιαννανίτης ἔλεγε στοὺς νεωτέρους, πού ἔπιαναν ἓνα σφυρί, τό κτυποῦσαν κι ἔπειτα τό πέταγαν, νά μὴν τό κάνουν αὐτό. Ὅταν χρησιμοποιοῖς ἓνα σφυρί γιά κάποια ἐργασία, ἔλεγε,

ἐκεῖνο τό σφυρί νά τό ξεσκονίσεις, νά τοῦ λές εὐχαριστῶ καί μετά νά τό βάζεις στήν ἄκρη. Ἦθελε μ' αὐτά τά λόγια νά πει ὅτι πρέπει νά ἐκτιμοῦμε τά πράγματα πού ἔχουμε γύρω μας. Οἱ γέροντές μας ἦταν πολύ αὐστηροί, ὅταν περιφρονούσαμε τά ὑλικά πράγματα. Μποροῦσαν νά δώσουν τά πάντα. Ἄν ἐρχόταν λ.χ. ἕνας πτωχός καί ζητοῦσε ἕνα δοχεῖο λάδι, ὅταν ἐμεῖς εἶχαμε μόνο ἕνα δοχεῖο, θά τοῦ τό ἔδινε κι ἐμεῖς θά μέναμε χωρίς λάδι. Πάλιν καί πολλάκις ἐγινε αὐτό. Ἀλλά μία σταγόνα λάδι νά ρίχναμε κάτω ἀπό ἀπροσεξία, μπορούσαμε ν' ἀκούσουμε φωνές. Ὅφειλουμε νά σεβόμαστε ἀκόμα καί μία σταγόνα λάδι, ἀλλά καί ὅλα ὅσα ἔχουμε καί χρησιμοποιοῦμε.

Δέν μπορεῖ ἕνας πνευματικός ἄνθρωπος νά μήν ἐκτιμᾷ ὅλα ὅσα ἔχει. Ὅσο ἀσήμαντα κι ἂν εἶναι. Πρέπει νά ἐκτιμοῦμε τόν χρόνο πού ἔχουμε, τόν τόπο, τά πράγματα. Μάλιστα, ἀποκτᾷ κανεῖς μία ζωντανή σχέση ἀκόμα καί μέ τά πράγματα πού εἶναι γύρω του, χωρίς ὅμως νά τά εἰδωλοποιεῖ. Δυστυχῶς στήν ἐποχή μας, ἴσως λόγω τῆς ἀνεσης πού ὑπάρχει, μάθαμε νά περιφρονοῦμε τά πάντα. Ἐνῶ ὁ Χριστός μᾶς θέλει νά εἴμαστε εὐγνώμονες. Γι' αὐτό προσευχόμαστε πρὶν ἀπό τό φαγητό καί ζητοῦμε ἀπό τόν Θεό νά τό εὐλογήσει. Καί μετά τό φαγητό λέμε: «εὐχαριστοῦμεν Σοί Χριστέ ὁ Θεός, ὅτι ἐνέπλησας ἡμᾶς τῶν ἐπιγείων Σου ἀγαθῶν». Ὅταν ὁ ἄνθρωπος εἶναι εὐγνώμων, εὐχαριστεῖ γι' αὐτό πού ἔχει καί τά πιό πικρά πράγματα γίνονται γλυκά. Ὅταν ὅμως δέν εἶναι

εὐγνώμων καί δέν εὐχαριστεῖ γι' αὐτό πού ἔχει, καί τά πιό γλυκά πράγματα νά ἔχει, θά εἶναι ἀνούσια καί ἄνοστα καί γι' αὐτό θά παραχωρήσει ὁ Θεός νά τά χάσει. Δέν εἶναι καλό πράγμα ὁ ἄνθρωπος νά εἶναι ἀχάριστος. Ἡ ἀγνωμοσύνη καί ἡ ἀχαριστία εἶναι μεγάλες ἀσθένειες στόν ἄνθρωπο.

Λέει ὁ ἄββᾶς Ἰσαάκ ἕναν ὠραῖο λόγο, ὅτι «τό κλειδί πού ἀνοίγει τή θύρα τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ εὐχαριστία». Ὅταν εὐχαριστεῖς τόν Θεό γιά ὅλα, γιά ὅ,τι ἔχεις, ἀκόμη καί γιά τά θλιβερά, ἂν λές δόξα τῷ Θεῷ, εὐχαριστῶ τόν Θεό γιά ὅλα, τότε ὁ Θεός ἀνοίγει τή θύρα τῶν δωρεῶν Του καί ἀπολαμβάνεις πλούσιες δωρεές. Ἀντιθέτως, ἐάν εἶσαι μεμψίμοιρος καί ἀχάριστος, τότε κλείνεις αὐτή τήν πόρτα. Ὅλα σοῦ εἶναι ἄχρηστα καί πικρά. Ἡ ἴδια ἡ ζωή σου γίνεται τέτοια.

Μοῦ ἔκανε ἐντύπωση ὅταν ἄκουσα σέ κάποια συνέδρια Ψυχιατρικῆς γιά τήν κατάθλιψη καί τή μελαγχολία πού κυριεύουν πάρα πολλούς

ἄνθρώπους σήμερα, τό πόσο σημαντικό εἶναι, πέρα ἀπό τή φαρμακευτική ἀγωγή πού εἶναι πολύτιμη καί ἀπαραίτητη, ὁ ἄνθρωπος νά μάθει νά ἔχει εὐχάριστη διάθεση. Τότε θυμήθηκα ὅλα αὐτά πού λένε οἱ Πατέρες, νά δοξολογεῖς τόν Θεό γιά ὅλα. Ὁ ἅγιος Παῖσιος ἔλεγε συνέχεια δόξα Σοι ὁ Θεός, δόξα τῷ Θεῷ. Ὅταν τόν ρωτούσαμε «γιατί, γέροντα, δέν λές Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με, καί λές συνέχεια δόξα σοι ὁ Θεός;», ἀπαντοῦσε ἀστενεύόμενος ὅτι ὁ παπα-Τύχων ὁ Ρῶσος, πού ἦταν ὁ γέροντάς του, ὁ ὁποῖος

ἤξερε λίγα ἑλληνικά, ἔλεγε: «βρέ παιδί μου, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με ἐκατό δραχμές, δόξα Σοι ὁ Θεός χίλιες δραχμές». Ἦθελε νά τούς δείξει τή διαφορά τοῦ ἑνός ἀπό τό ἄλλο. Ἐλεγε ὁ γέροντας: «ἔχω προσέξει ὅτι ὅταν ὁ ἄνθρωπος λέει συνεχῶς δόξα Σοι ὁ Θεός εἶμαι καλά, ἔστω κι ἂν δέν εἶναι καλά, γίνεται πολύ καλύτερα. Ἐνῶ ὅταν εἶναι καλά καί τόν ρωτᾷ κάποιος «πῶς πᾶς, καλά εἶσαι;», κι αὐτός ἀπαντᾷ «δέν εἶμαι καί πολύ καλά, ἀπλά περνῶ», τότε χάνει τό θάρρος του.

Ἐλεγε κι ἓνα προσωπικό παράδειγμα. Ὅταν ἀπό νεαρῆς ἡλικίας πῆγε μόνος του στήν ἔρημο, πάθαινε διάφορες ζημιές κα- θώς ἐργαζόταν. Κτυποῦσε τά δάκτυλά του, ἔσπαγαν τά ἐργαλεῖα του κ.ο.κ. Κάθε φορά πού ἔσπαζε κάτι, τά ἔβαζε μ' αὐτό τό κάτι. «Ἄντε βρέ παιδί μου, ἔσπασε αὐτό τώρα» καί μουρμουροῦσε. Τόν ρωτοῦσαν οἱ ἄλλοι: «Πῶς πᾶς, πάτερ Παῖσιε;» «Πῶς νά πάω; Χά- λια μαῦρα εἶμαστε». Ἦταν ἀρχάριος τότε. Πολεμοῦσε μέ τά πάθη του καί τή νηπιακή πνευματική του κατάσταση. Ἦτσι αἰσθανό- ταν, ἀλλά ὅσο εἶχε αὐτή τήν ἀντιμετώπιση στίς δυσκολίες πῆγαινε πίσω-πίσω. Κατάλα- βε ὅτι δέν πάει καλά, ὅτι θά πάθει τίποτα μ' αὐτή τήν ἀντιμετώπιση κι ἄλλαξε. «Πῶς πᾶς, πάτερ Παῖσιε;» «Πολύ καλά! Δόξα τῷ Θεῷ! Πάρα πολύ καλά!».

Πράγματι, ὅταν ἐφαρμόσουν αὐτή τήν τα- κτική οἱ ἄνθρωποι πού ἔχουν τάση πρός τήν κατάθλιψη καί λένε συνεχῶς «δόξα Σοι ὁ Θεός, εἶμαι πάρα πολύ καλά», τότε ἀκόμα κι ἂν δέν εἶναι γίνονται καλά. Ἐνῶ ὅταν δέν τό λένε, τότε παραμένουν μίζεροι. Μπορεῖ ἄραγε κάποιος μέσα στήν κατάθλιψή του νά πεῖ δόξα Σοι ὁ Θεός; Ἄς τό πεῖ χωρίς νά τό αἰσθάνεται. Ν' ἀνοίξει τό στόμα του καί νά πεῖ δόξα Σοι ὁ Θεός. Αὐτός εἶναι ὁ ἀγώνας του. Νά μπορέσει νά τό πεῖ. Ἀναφέρεται στή Φιλοκαλία, ὅτι ἔστω κι ἂν ὁ ἄνθρωπος δέν αἰσθάνεται κάποια πράγματα καί τά λέει προσποιούμενος ἀλλά μέ ἀγαθή διάθεση, ἡ προσποίηση ἐκείνη ἐνεργεῖ εὐεργετικά.

Κατά ἀνάλογο τρόπο πρέπει καί οἱ ἄντρες νά συμπεριφέρονται στό σπίτι τους. Νά λένε

λόγια καλά στή σύζυγό τους, ἀκόμα καί ἂν δέν τά αἰσθάνονται, καί σιγά - σιγά θά καλ- λιεργηθεῖ μέσα τους ὁ καλός λόγος. Θά καλ- λιεργήσουν τόν ἑαυτό τους καί θά γίνουν γλυκύτεροι ἄνθρωποι.

Ἐχω συναντήσει πάρα πολλούς ἀνθρώ- πους, οἱ ὅποιοι βιώνουν ἀφόρητη κόλαση μέ τήν κατάθλιψη. Εἶδα ὅμως στήν πράξη, ὅτι ὅσοι ἄνθρωποι πείστηκαν καί καλλιέργη- σαν μέσα στήν ψυχή τους τή δοξολογία τοῦ Θεοῦ καί ἄρχισαν νά λένε «εἶμαι καλά, δόξα Σοι ὁ Θεός», ἔστω κι ἂν ἦταν μέσα στά βάθη τῆς ἀπόγνωσης, ἔγιναν καλύτερα. Ἀλλάξε ὁ ψυχισμός τους, ἡ ψυχοσύνθεσή τους. Ἐνῶ ἐάν παραδοθοῦν καί ποῦν «εἶμαι χάλια, δέν μπορῶ ἄλλο», εἶναι ὅ,τι χειρότερο. Βουλιά- ζουν.

Εἶναι μεγάλη τέχνη νά γνωρίζεις πῶς νά βο- ηθᾷς τόν ἑαυτό σου. Διάφορα πράγματα ἐνῶ εἶναι ἐξωτερικά, μᾶς βοηθοῦν. Μπαίνεις π.χ. σ' ἓνα σπίτι καί βλέπεις ἀφίσες μέ τέρατα. Τρομάζει ἡ ψυχή σου. Διαμένεις σ' ἓνα σπίτι; Βάλε μία εἰκόνα, ἄναψε ἓνα καντήλι, θυμία- σε. Φτιάξε ἓνα χῶρο ἡρεμο κι ὁμορφο. Τότε καί μόνο πού μπαίνεις ἐκεῖ αἰσθάνεσαι μία ἡρεμία.

Μπαίνεις σ' ἓνα ναό καί χωρίς νά τό θέλεις, ὅσο ταραγμένος κι ἂν εἶσαι, ἡρεμεῖς. Ἀκόμη κι ἐμεῖς πού εἶμαστε μέρα νύχτα μέσα στόν ναό, τό ἴδιο αἰσθανόμαστε. Ὁ ἴδιος ὁ χῶρος μᾶς ὑποβάλλει αὐτή τήν ἡρεμία. Θά μπο- ροῦσε κάποιος νά ρωτήσῃ, δέν εἶναι ὅλοι οἱ χῶροι τοῦ Θεοῦ; Βέβαια. Ἀλλά στόν ναό ὑποβοηθοῦν ἡ διακόσμηση, οἱ εἰκόνες, ἡ εὐω- δία τοῦ χώρου κτλ.

Θυμᾶμαι στό κελί τοῦ ἁγίου Παῖσιου εἶχε μία εἰδική μυρωδιά, ἡ ὁποία ἦταν ἓνα μείγμα ἀπό τό οἶνόπνευμα πού χρησιμοποιοῦσε καί ἀπό τά κεριά πού ἄναβε. Ἐκείνη ἡ μυρω- διά ἀκόμα καί σήμερα, ὅταν τήν αἰσθανθῶ, ἀλλάζει τήν ψυχική μου διάθεση.

Μία ἀπλή μυρωδιά, ἓνας χῶρος ἐξωτερικός, ἓνας ἄνθρωπος, ἓνας λόγος, ὅλα ἔχουν τή ση- μασία τους. Γι' αὐτό πρέπει νά τά προσέχου- με ὅλα. Πρέπει νά προσέχουμε τό πῶς διακο- σμοῦμε τό σπίτι μας, πῶς λειτουργοῦμε μέσα σ' αὐτό, πῶς μιλάμε καί πῶς ἐκφραζόμαστε.

Εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου

+ Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου Καψάνη

Οταν ὁ ἅγιος Ἀγγελος ἀνήγγειλε στους Ποιμένες τὸ γεγονὸς τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου, τοὺς εἶπε: «σὰς εὐαγγελίζομαι ἓνα γεγονὸς, τὸ ὁποῖο θὰ εἶναι μεγάλη χαρὰ γιὰ σὰς καὶ γιὰ ὅλο τὸν κόσμον», «παντὶ τῷ λαῷ».

Καὶ ὅταν οἱ Μάγοι εἶδαν τὸν ἀστέρα, ποὺ στάθηκε ἐπάνω ἀπὸ τὸ οἶκημα πού εὐρίσκετο ὁ Κύριος Ἰησοῦς καὶ ἡ Παναγία μας, καὶ αὐτοὶ ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην, διότι βρῆκαν τὸν ποθοῦμενον, τὸν ἀναμενόμενον, τὸν ἐλπιζόμενον. Καὶ πράγματι, ποιά μεγαλύτερη χαρὰ μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ στὸν κόσμο ἀπὸ τὴν χαρὰ γιὰ τὴν ἐνανθρώπησι τοῦ Θεοῦ;

Ὅχι μέ ἄγγελον, ὄχι μέ ἀπεσταλμένον, ἀλλὰ Αὐτός ὁ Κύριος ἦλθε καὶ ἔσωσεν ἡμᾶς. Ὅπως προανήγγειλε διὰ τῶν προφητῶν του, Αὐτός εἶναι ὁ «Ἐμμανουήλ», εἶναι ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ἡμῶν. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ μεγάλη χαρὰ, ἡ μόνη χαρὰ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὅλων τῶν αἰώνων καὶ γιὰ ὅσους μποροῦν νὰ πιστέψουν σὲ Αὐτόν, τὸν Κύριον.

Ὁ μακαριστὸς Ἐπίσκοπος Ζίτσης Νικόλαος, γιὰ τὸν ὁποῖο ξέρουμε ὅλοι ὅτι ἦταν ἓνας φιλόσοφος θεολόγος, ἀγωνιστὴς ἱεράρχης, ὁ ἐπικληθεὶς «Χρυσόστομος τῆς Σερβίας», καὶ συγχρόνως μαρτυρικός ἱεράρχης, ἔγραψε σὲ κάποια ὁμιλία του μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ ὑψίστη εὐτυχία γιὰ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἡ φανέρωσις τοῦ Θεοῦ ἐν σαρκί, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑψίστη δυστυχία ἡ ἀποστασία τῶν ἀπ' Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐπιστροφὴ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Σατανᾶ».

Πράγματι, λοιπόν, ἡ ὑψίστη εὐτυχία εἶναι ἡ φανέρωσις τοῦ Θεοῦ ἐν σαρκί. Αὕτη τὴν φανέρωσις σήμερα πανηγυρικῶς ἐορτάζομε. Ὅμως, ἐλέγχθη σωστά, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν σαρκώθηκε γιὰ ὅσους δὲν θέλησαν νὰ κα-

τοικήσῃ στὴν καρδιά τους. Σαρκώθηκε ὁ Χριστὸς, ἀλλὰ τί σημασία μπορεῖ νὰ ἔχῃ ἡ σάρκωσις τοῦ Χριστοῦ, ἐάν ὁ Χριστὸς δὲν σκηνώσῃ μέσα μας καὶ ἐάν ἡ καρδιά τοῦ καθενὸς ἀπὸ μᾶς δὲν γίνῃ μία φάτνη, στὴν ὁποία θὰ ἀνακλιθῇ ὁ Κύριος Ἰησοῦς;

Ἡ Ἁγία Γραφή τὴν κάθοδο τοῦ Θεοῦ, τὴν σάρκωσι τοῦ Θεοῦ τὴν περιγράφει καὶ ὡς κένωσι καὶ ὡς πτώχευσι. Λέγει, ὅτι ὁ Κύριος «ἐκένωσεν ἑαυτόν» καὶ «ἐπτώχευσε πλούσιος ὢν». Ὁ μέγας Θεός, ὁ ἀνερμήνευτος Θεός, ὁ ἀχώρητος ἐν παντί Θεός, ἐκένωσε τὸν ἑαυτό Του λαμβάνοντας τὴν ἀνθρωπίνη φύσι. Πράγματι, ἡ σάρκωσις τοῦ Θεοῦ εἶναι κένωσις τοῦ Θεοῦ, ταπείνωσις τοῦ Θεοῦ, πτώχευσις τοῦ Θεοῦ. Καὶ τώρα αὐτὸς ὁ πτωχεύσας καὶ κενωθείς Θεός θέλει νὰ γίνῃ δικός μας. Νὰ μὴ εἶναι ἓνας ξένος γιὰ μᾶς, ἀλλὰ νὰ εἶναι οἰκεῖος, νὰ εἶναι ὁ «ἐν ἡμῖν Θεός».

Ἀλλὰ, γιὰ νὰ μπορέσῃ ὁ κενωθείς Θεός, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, νὰ κατοικήσῃ μέσα μας καὶ ἡ καρδιά μας νὰ γίνῃ ναὸς δικός Του καὶ κατοικητήριον δικό Του, πρέπει νὰ γίνῃ μία κένωσις καὶ σὲ μᾶς. Ἡ κένωσις ἀπὸ τὸν ἐγωισμό μας, ἀπὸ τὴν ἀπιστία μας, ἀπὸ τὰ πάθη μας. Ἄν κενωθοῦμε καὶ ἐμεῖς ἀπὸ αὐτά, τότε θὰ μπορέσῃ νὰ κατοικήσῃ μέσα μας ὁ Χριστὸς καὶ νὰ κάνῃ καὶ τὴν δική μας πτωχή ὑπαρξὶ δικό Του κατοικητήριον, φάτνη δική του, ναὸ δικό του.

Καὶ αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀγώνας μας. Πῶς θὰ ἔχουμε τὸν Χριστό στὴν καρδιά μας. Καὶ ὄχι νὰ τὸν ἔχουμε γιὰ λίγες στιγμές, ἀλλὰ νὰ τὸν ἔχουμε μόνιμα. Μὲ τὴν μετάνοια ὁ Χριστὸς ἔρχεται μέσα μας. Ἀλλὰ γιὰ νὰ μείνῃ, χρειάζεται ὁ διαρκὴς ἀγώνας. Χρειάζεται ἡ προσευχή. Χρειάζεται ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀγάπη, ἡ ταπείνωσις. Καὶ ἐάν αὐτά τὰ ἔχουμε καὶ τὰ καλλιεργοῦμε, τότε ὁ Χριστὸς καὶ ἔρχεται

καί μένει μέσα μας.

Αυτή ἄς εἶναι σήμερα ἡ προσευχή μας πρὸς τὸν σαρκωθέντα Κύριο. Καθὼς νοερῶς πηγαίνουμε στὴν Βηθλεέμ, καί προσκυνούμε τὸ θεῖον Βρέφος στὴν ταπεινὴ Του φάτνη, στὸ ταπεινὸ Του σπήλαιο, ἄς τὸν παρακαλέσουμε νὰ ἔλθῃ μέσα μας, νὰ κάνῃ φάτνη τὴν καρδιά μας, τὴν ὑπαρξί μας. Καί ὄχι μόνο νὰ ἔλθῃ, ἀλλὰ καί

νὰ μείνῃ.

Καί αὐτό,

βέβαια,

ἐξαρτᾶται

ἀπὸ μᾶς,

ἐάν ἐμεῖς

ἀγωνιζό-

μενοι τὸν

καλὸν

ἀγῶνα

κρατᾶμε

τὸν Κύριον

Ἰησοῦν

μέσα μας.

Τί μεγα-

λύτηρ ἡ

εὐτυχία

ἀπὸ τό

νὰ ἔχουμε

τὸν Χρι-

στόν μό-

νιμα μέσα

μας! Νὰ

μὴ φεύγῃ

ποτέ ὁ

Χριστός

ἀπὸ μᾶς!

Καί ἐμεῖς

νὰ εἴμεθα

πάντοτε

ἄξιοι νὰ

Τὸν ἔχουμε δικό μας, καί ὁ Χριστός νὰ εἶναι πάντοτε κατοικητήριό μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλύτερη εὐτυχία γιὰ κάθε Χριστιανό, γιὰ κάθε ἄνθρωπο.

Ἐπικαλούμεθα σήμερα τὴν Χάρι τοῦ Κυρίου, ὥστε γιὰ ὅλους μας νὰ γίνῃ αὐτό τό θαῦμα. Ὁ Χριστός νὰ ἔλθῃ καί νὰ μείνῃ μέσα μας,

καί ἡ καρδιά μας νὰ εἶναι φάτνη δική Του, μόνιμη, ὅπου θὰ ἀνακλίνεται ὁ Χριστός. Καί θὰ ἀνακλίνεται ὄχι μόνο τώρα, σέ αὐτὴ τὴν ζωὴ, ἀλλὰ καί στὴν αἰώνια ζωὴ. Γιατί, ὅποιος ἐνωθῇ μέ τὸν Χριστό ἀπὸ αὐτὴ τὴν ζωὴ, θὰ εἶναι ἐνωμένος μέ τὸν Χριστό καί στὴν αἰώνια ζωὴ. Ἐκεῖνος πού, τελειώνοντας τὴν ζωὴ του σέ αὐτόν τὸν κόσμο, θὰ ἔχῃ ἐνωθῇ μέ τὸν

Χριστό,

αὐτός θὰ

ἀξιωθῇ νὰ

εἶναι ἐνω-

μένος μέ

τὸν Χρι-

στό καί

στὴν αἰω-

νιότητα.

Αὐτὴ

εἶναι σή-

μερα καί

ἡ ταπεινὴ

μου εὐχὴ

σέ ὅλους,

καί στοὺς

πατέρες

τῆς Μονῆς

καί στοὺς

ἀδελφούς

προσκυ-

νητές:

Νὰ μᾶς

ἀξιώσῃ

ὅλους ὁ

Κύριος μέ

τὴν Χάρι

Του, μέ

τὴν εὐλο-

γία Του

καί μέ τὸν

ἀγῶνα

μας, νὰ εἴμεθα πάντοτε ἐνωμένοι μαζί Του, νῦν καί ἀεὶ καί εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας! Ἀμήν.

(ἀπὸ τό βιβλίον: Ὁμιλίαι σέ Ἀκίνητες Δεσποτικές καί Θεομητορικές Ἑορτές Ε', Ἑκδοσις Ἱερᾶς Μονῆς Γρηγορίου)

Πανηγυρικός 28ης Ὀκτωβρίου 1940

Ἀρχιμ. Ἰσαάκ, Πρωτοσυγγέλλου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ

Στή ζωή μας ὑπάρχουν γεγονότα πού ζυγίζουν αἰωνιότητα. Γεγονότα, στά ὁποῖα ἡ σκέψη σταματᾷ, δέν μπορεῖ νά ἐρμηνεύσει. Ἡ γλώσσα ἀδυνατεῖ νά ἐκφράσει τό περιεχόμενό της. Κάθε τί πού ξεχνιέται, χάνεται. Ὑπάρχουν ὅμως γεγονότα φωτεινά καί ζωντανά, πού νικοῦν τόν χρόνο καί περνοῦν στό αἰώνιο. Νικοῦν τή λήθη καί συνεχίζουν νά μένουν ὅλο λάμψη καί μεγαλεῖο.

Πολλούς τέτοιους σταθμούς ἔχει νά ἐπιδείξει ἡ ἱστορία τοῦ Ἔθνους μας, εἶναι στό πεπρωμένο μας νά δημιουργοῦμε ἐποποιίες, νά ἀντιμετωπίζουμε ἀνά τούς αἰῶνες ἐχθρούς, οἱ ὁποῖοι ἀπρόκλητα καί ἀλαζονικά ἔρχονται νά μᾶς στερήσουν τό μέγιστο ἀγαθό τῆς ἐλευθερίας. Ἔτσι εἶναι ἡ φυλή μας, αὐτή εἶναι ἡ ἱστορία μας. Ἀγῶνες, θυσίες, ὀλοκαυτώματα, δάφνες, μεγαλεῖα, δόξες, ἀλλά καί ἐλαττώματα, ζήλεις, διχόνοιες, ἐγωισμοί!

Μία ἀπ' αὐτές τίς σελίδες τῆς ἱστορίας μας, ἀξέχαστη καί ζωντανή, εἶναι τό θαῦμα τοῦ 1940 πού γιορτάζουμε σήμερα, 84 χρόνια μετά.

Ἦταν πράγματι θαῦμα, ἦταν μεγαλουργημα, ἀφοῦ λιγοστοί Ἕλληνες, μέ τά ἐλάχιστα ἐφόδιά τους, τόλμησαν νά ὀρθώσουν ἀνάστημα καί νά ἀντισταθοῦν στίς σιδερόφραχτες στρατιές ἄρτια ἐξοπλισμένων κρατῶν.

Οἱ διαχρονικές παρακαταθῆκες πού φέρει ἡ ἱστορία τοῦ Ἔθνους μας ἀπό τό «ἦ τάν ἦ ἐπὶ τᾶς» τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδας μέχρι τό «Ἐλευθερία ἢ θάνατος» τοῦ 1821, καθώς καί ὁ τρόπος πού διατυπώνονταν οἱ Ἰταλικές ἀξιώσεις στό τελεσίγραφο πού παρέδωσε τά ξημερώματα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου τοῦ 1940 ὁ Ἰταλός Πρέσβης Γκράτσι στόν Ἰωάννη Μεταξᾶ, δέν ἄφηναν περιθώρια γιά ἄλλη ἀπάντηση ἀπό τόν τότε κυβερνήτη τῆς Ἑλλάδας. «Ὡστε,

λοιπόν, ἔχουμε πόλεμο!». Ναί, ὁ πόλεμος εἶχε ἀρχίσει.

Στήν καταπατημένη ἀπό τούς Ἰταλούς νεοσύστατη Ἀλβανία βρόντηξαν οἱ πρῶτες κανονιές. Τό ραδιόφωνο μετέδιδε τήν τρομερή εἶδηση καί καλοῦσε σέ ἐπιστράτευση τούς Ἕλληνες. Οἱ ἐπίστρατοι, μέ τό τραγούδι στό στόμα, ἀναχωροῦσαν γιά τό μέτωπο.

Ἡ Εὐρώπη κρατοῦσε τήν ἀναπνοή της. Πῶς θά μποροῦσε ἡ μικρή Ἑλλάδα νά κρατήσῃ τίς πολυπληθεῖς μεραρχίες, ἐξοπλισμένες μέ τήν τελευταία λέξη τῆς πολεμικῆς τέχνης;

Εἶχαν ξεχάσει, φαίνεται, ὅτι ἡ ὕλη εἶναι ἀνίσχυρη μπροστά στήν καρδιά καί τό πνεῦμα, ὅτι ἡ μεγαλοσύνη στά ἔθνη δέν μετριέται μέ τό στρέμμα, ἀλλά μέ τῆς καρδιάς τό πύρωμα καί μέ τό αἷμα. Ἐάφνιασε τό ΟΧΙ τῆς Ἑλλάδας. Ἐάφνιασε τόν Μουσολίνι πρῶτον ἀπό ὅλους. Ἦταν σίγουρος πῶς οἱ ἐνέργειες ἐκφοβισμοῦ πού προηγήθηκαν, μέ ἀποκορύφωμα τόν τορπιλισμό τῆς «Ἑλλης» τόν Αὐγουστο τοῦ ἰδίου χρόνου, εἶχαν προετοιμάσει τό ἔδαφος γιά μιᾶ ἄνευ ὅρων παράδοση. Ἐάφνιασε καί τόν ὑπόλοιπο κόσμο.

Τό ἀθάνατο «Μολών λαβέ» τοῦ Λεωνίδα καί τῶν 300 ἔρχεται ἀπό τά βάθη τῶν αἰώνων σάν ἀσίγαστος ἀντίλαλος καί ἐπαναλαμβάνεται μέ τό ὑπέροχο καί καταπληκτικό «ΟΧΙ» τῶν Ἑλλήνων τοῦ 1940. Ἀπό τόν Ἑβρο μέχρι τήν Κρήτη σύσσωμος ὁ Ἑλληνικός λαός ξεσηκώνεται, γιά νά σταθεῖ στίς ἐπάλξεις τῆς Πατρίδας, ἀκοίμητος φρουρός καί ὑπερασπιστής τῶν ὁσίων καί ἱερῶν τῆς φυλῆς.

Ἀνδρειωμένα παλικάρια τρέχουν ἀπό κάθε γωνιά τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, γιά νά πυκνώσουν τίς τάξεις τῶν γενναίων του θρυλικοῦ Δαβάκη, πού μάχονται στίς βουνοκορφές τῆς Ἡπείρου ἐνάντια στίς ὁρδές τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ Γράμμος καί τό Βίτσι, ἡ Πίνδος, τό Ἀργυ-

ροκάστρο, τό Τεπελένι καί ἡ Κοριτσά, γίνονται αἰώνιοι μάρτυρες μιᾶς ἀκόμα ὑπέροχης θυσίας, καθὼς ἐκεῖ γράφεται μιά νέα ἀθάνατη καί φωτεινή σελίδα της. Καί ὅταν μετά τήν ἥττα καί τή συντριβή τῶν Ἰταλῶν τοῦ Μουσολίνι οἱ μεραρχίες τοῦ Χίτλερ κατέκλυσαν τήν Ἑλλάδα καί ἡ σβάστικα βεβήλωσε τόν Ἱερό Βράχο τῆς Ἀκρόπολης, ἡ Ἑλληνική ψυχή παρέμεινε ἐλεύθερη καί ἀδούλωτη. Ὁ ἀγώνας ἐναντίον τοῦ κατακτητῆ δέν σταμάτησε.

Οἱ διωγμοί, τά βασανιστήρια, ὅχι μόνο δέν ἔκαμψαν τή θέληση καί τήν ἀντοχή τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλά ἀντίθετα δυνάμωσαν στήν ψυχή του τό πάθος γιά ἐλευθερία καί ἀνανέωσαν τίς δυνάμεις του, γιά νά συνεχίσει τόν ἀγώνα καί νά γραφτεῖ ἔτσι ἀκόμα ἓνα ἔπος, αὐτό τῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης.

Ἀποτίουμε σήμερα φόρο τιμῆς σ' ἐκείνους πού ἐπέλεξαν νά μή συνθηκολογήσουν, νά μὴν πέσουν ἀμαχητί, νά μὴν ποῦν τό ναί, μά τό μεγάλο ΟΧΙ. Δώρισαν ἔτσι τούς ἑαυτούς τους στήν ἱστορία καί ἔφεραν στήν ὑποταγμένη τότε Εὐρώπη «ὀλίγο φῶς καί μακρινό, σέ μέγα σκότος κι ἔρμος». Τό τίμημα ἦταν ἀκριβό. Γράφει σχετικά ὁ ποιητής: «Εἶχαν βαδίσει μῆνες καί μῆνες πάνου σέ ἄγνωστες πέτρες. Ἄλλος ἄφησε ἐκεῖ πάνου ἓνα πόδι, ἓνα χέρι. Ἄλλος ἄφησε ἓνα κομμάτι ἀπ' τήν ψυχή του. Καθένας κι ἓναν ἢ πιότερους νεκρούς».

Τό ΟΧΙ τῶν Ἑλλήνων ἐμφύσησε θερμή τήν πνοή τῆς ἀντίστασης σέ κάθε γωνιά τῆς γῆς καί δέν ἄφησε, φυσικά, ἀσυγκίνητη τήν ἀγγλοκρατούμενη Κύπρο μας. Ἀπ' τήν πρώτη μέρα ὁ Κυπριακός λαός κατέβηκε σέ αὐθόρμητες διαδηλώσεις μέ Ἑλληνικές σημαῖες, διακηρύσσοντας τή θέλησή του νά συμμετάσχει στόν κοινό ἀγώνα γιά τήν προάσπιση τῆς ἐλευθερίας. Οἱ Ἀγγλοι ἀποικιοκράτες καλοῦσαν τούς Κυπρίους «νά πολεμήσουν διά τήν Ἑλλάδα καί τήν Ἑλευθερίαν», διαβεβαιώνοντας μάλιστα μέ νόημα, πῶς «πολεμώντας γιά τήν ἐλευθερία τῶν λαῶν, πολεμοῦν γιά τή δική τους ἐλευθερία».

Κάτω ἀπό τά λάβαρα τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων περίπου τριάντα ἐπτὰ χιλιάδες Κύ-

πριοι πολέμησαν σέ ὅλα σχεδόν τά μέτωπα τῆς Εὐρώπης, τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί τῆς Ἀφρικῆς.

Ἀγωνιζόμενοι μέ ἡρωισμό καί αὐταπάρνηση στό πλευρό τῶν Συμμάχων οἱ Κύπριοι ἐθελοντές, ἀνέδειξαν τή μικρή μας Κύπρο ὡς τή χώρα μέ τή μεγαλύτερη κατ' ἀναλογία πληθυσμοῦ συμμετοχή στόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ἐξ ἴσου σημαντική ἦταν καί ἡ ὕλική συνεισφορά τῶν Κυπρίων, κυρίως γιά οἰκονομική ἐνίσχυση τῆς Ἑλλάδας καί κατά τά δύσκολα χρόνια τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς.

Ἔγιναν ἀτελείωτοι ἔρανοι. Στίς κουβέρτες πού ἀπλώνονταν στίς Ἐκκλησίες, ἔπεφταν τά πρῶτα γρόσια καί οἱ πρῶτες χρυσές λίρες, ἀνάλογα μέ τήν οἰκονομική δυνατότητα τοῦ καθενός. Βγῆκαν ἀπό τά χέρια δακτυλίδια, χρυσές βέρες, βραχιόλια καί ρολόγια. Βγῆκαν χρυσοί σταυροί, σκουλαρίκια καί ἄλλα κοσμήματα. Φτωχοί ἀγρότες πώλησαν τό βίος τους γιά τήν Πατρίδα Ἑλλάδα.

Ὁ Ραδιοφωνικός Σταθμός τῶν Ἀθηνῶν, στίς 15 Ἰανουαρίου τοῦ 1941, μετέδωσε: «Πληροφορούμεθα ἐκ Κύπρου ὅτι τό ποσόν τῶν ἐράνων ὑπέρ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀγῶνος ἀνῆλθε εἰς 70 χιλιάδες λίρες, ἥτοι 40 ἑκατομμύρια δραχμές περίπου. Συντάγματα ὁλόκληρα ἐθελοντῶν ἀναμένουν πλοῖα διά νά ἀναχωρήσουν, ὅπως πολεμήσουν εἰς τό Ἀλβανικόν Μέτωπον».

Σέ κυπριακή ἐφημερίδα τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διαβάζουμε: «Ἔτσι πεθαίνουν οἱ Κυπριώτισσες». Εἰς τό χωρίον Βουνί τῆς Ἐπαρχίας Λεμεσοῦ, μία γυναίκα ψές ἔχαροπάλευε. Ὀλίγην ὥραν πρὶν νά ξεψυχίση, ἐπανεκτίσθη τάς αἰσθήσεις της, ἄνοιξε τά μάτια της καί εἶπε στούς δικούς της πού τήν ἐτριγύριζαν: «νά δώσετε τόν ἀσημένιον μου Σταυρόν γιά τόν ἀγώνα τῆς Ἑλλάδας μας». Ἦταν τά τελευταῖα της λόγια. Σέ λίγη ὥρα ἡ Κυπριώτισσα αὕτη πού συνέχιζε τήν παράδοση καί τήν ἱστορία τῆς Σπαρτιάτισσας, τῆς Σουλιώτισσας καί τῆς Μαρίας τῆς Συγκλητικῆς, ἔφευγε γιά πάντα ἀπό τόν κόσμον, ἱκανοποιημένη πού μπόρεσε νά προσφέρει τόν ὀβολόν της στόν ἱερόν ἀγώνα, τήν τελευταία στιγμή τῆς ζωῆς της.

Δέν χωρᾷ ἀμφιβολία ὅτι τό Ἔπος τοῦ ᾿40 ἀποτελεῖ θαῦμα, τό ὁποῖο δέν θά μπορούσε νά εἶναι καρπός μόνο τῆς ἀνθρώπινης προσπάθειας. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι σαφής: «χωρίς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν». Χωρίς τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ στή ζωή μας, δέν ἔχουμε τή δύναμη νά κάνουμε τό παραμικρό. Γιά μιᾷ ἀκόμα φορά ἡ ἐθνική συνείδηση ἀποδίδει τά Νικητήρια στήν Ὑπέρμαχο Στρατηγό, στήν Ἀγία Σκέπη τῶν Χριστιανῶν, στήν Κυρία Θεοτόκο. Ἡ Παναγία ἐμψύχωνε τούς ἀγωνιστές, τούς ὀδηγοῦσε ἀπό νίκη σέ νίκη. Ἀκόμα καί στά μαρτυρικά χρόνια τῆς Κατοχῆς, ἡ Παναγία ἦταν ἡ ἐλπίδα τῶν ἀγωνιζομένων.

Ἡ Παναγία πάντα παροῦσα στούς ἀγῶνες μας, στόν ἀ γ ὡ ν α τῆς ζωῆς, ἀ λ λ ᾶ καί στόν ἀ γ ὡ ν α γιά τήν ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α μας. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μᾶς διδάσκουν: «Μ ν ἡ μ η Ἀγίου, μί-

μηση Ἀγίου». Δηλαδή, τιμοῦμε ἀληθινά ἕναν Ἅγιο, ὅταν ἀγωνιζόμαστε νά τόν μιμηθοῦμε. Τό ἴδιο φυσικά ἰσχύει καί γιά τούς ἐνδοξους προγόνους μας πού θυσιάστηκαν, γιά νά μᾶς δώσουν τήν ἐλευθερία μας. Ὁ ἰδρώτας καί τό αἷμα τους ἔγιναν θυμίαμα εὐοσμῶν γιά τήν Ἑλλάδα.

Χρέος μας εἶναι νά τούς μιμηθοῦμε στή ζωή μας. Νά μιμηθοῦμε τήν πίστη, τό ἥθος, τό πνεῦμα θυσίας, τό φιλότιμό τους. Νά ἀφουγκραστοῦμε τό μήνυμα τοῦ ΟΧΙ. Ἕνα μήνυμα ἐνότητας καί ἀφύπνισης ἀπό τήν ἀδιαφορία.

Ἡ μακραίωνη ἱστορία μας μᾶς ἔχει διδάξει ὅτι, ὅταν εἴμαστε ἐνωμένοι, ὅταν ἔχου-

με Ἀρχές, Ἀξίες καί Ἰδανικά, τότε καί μόνο τότε μεγαλουργοῦμε! Τότε δημιουργοῦμε ἔπη! Τότε συμβαίνουν θαύματα!

Ὅταν ὁμως κυριαρχοῦν τά πάθη καί οἱ φιλονικίες, ἡ ἀδιαφορία στά πνευματικά καί ἐθνικά, ὁ ξεπεσμός τῆς ἀξίας τῶν θεσμῶν τῆς Πατρίδας, τῆς πίστεως καί τῆς οἰκογένειας, τότε ἐπέρχεται ὁ διχασμός, ἡ καταστροφή, ἡ διάλυση τῶν πάντων.

Ἄς προσηλωθοῦμε στή χαρά καί στή βίωση τῆς εἰρήνης, πού εἶναι δῶρο Θεοῦ, προσθέτοντας ἕνα λιθαράκι στήν οἰκοδόμηση ἑνός ἀσφαλέστερου, εἰρηνικοῦ καί ὁμορφότερου κόσμου, τόν ὁποῖο ὀφείλουμε νά παραδώσουμε καλύτερο στά παιδιά μας, ἀρκεῖ αὐτή τήν εἰρήνη νά τήν ἀναζητοῦμε ἐκεῖ μόνο πού εἶναι

ἡ πηγὴ τῆς, στόν Ἥλιο τῆς Δ ι κ α ι - ο σ ύ ν η ς, τόν Χριστό, πού, ὅπου Χριστός καί Ἑ κ κ λ η - σ ί α ἐκεῖ καί ἐπὶ τῆς γῆς ἡ πολυπ ό θ η τ η εἰρήνη.

Κλείνοντας, ἄς θυμηθοῦμε τούς ἐπικαιρούς στίχους τοῦ Τάσου Λειβαδίτη:

«Ἄν θέλεις νά λέγεσαι ἄνθρωπος, δέν θά πάψεις οὔτε στιγμή νά ἀγωνίζεσαι γιά τήν εἰρήνη καί γιά τό δίκαιο. Θά βγεῖς στούς δρόμους, θά φωνάξεις, τά χεῖλη σου θά ματώσουν ἀπό τίς φωνές, μά δέ θά κάνεις οὔτε βῆμα πίσω. Εἶναι σκληρές οἱ μέρες πού ζοῦμε! Μία στιγμή ἂν ξεχαστεῖς, ἑκατομμύρια ἀνθρώπινα ὄνειρα θά γίνουν στάχτες ἀπό τίς φωτιές! Δέν ἔχεις καιρό γιά τόν ἑαυτό σου, ἂν θέλεις νά λέγεσαι ἄνθρωπος.

Θά πρέπει νά μπορεῖς νά θυσιάζεσαι!!!».

Χρόνια πολλά.

Εὐθανασία

Πρωτ. Γεωργίου Ζήνωνος

Ο ὅρος εὐθανασία εἰσήχθη γιὰ πρώτη φορά κατὰ τὸν δέκατο ἑβδομο αἰώνα ἀπὸ τὸν Francis Bacon (1561-1626) καὶ ἐμπεριείχε τίς ἔννοιες τοῦ εὐκόλου, ἀνώδυνου καὶ εὐτυχισμένου θανάτου. Ἐκτοτε καὶ γιὰ μεγάλη χρονικὴ περίοδο ἡ ἔννοια τῆς εὐθανασίας περιελάμβανε τίς ἑξῆς ἔννοιες:

Α) Πρόκληση θανάτου στοὺς βαρέως πάσχοντες χωρὶς προοπτικὴ ἴασης.

Β) Θανάτωση ἀνεπιθύμητων ἀτόμων, π.χ. Ἑβραίων ἀπὸ τοὺς Ναζί (μέ σκοπὸ τῆ δημιουργίας τῆς «Ἀρίας φυλῆς»), ἢ ἀτόμων μέ βαριά ἀναπηρία.

Γ) Φροντίδα τῶν ἀτόμων πού βρίσκονται σέ ἐπιθανάτιο πορεία, π.χ. παροχή ἀνακουφιστικῆς φροντίδας σέ τελικοῦ σταδίου ἀσθενεῖς.

Δ) Ἀφήνοντας τὸν ἀσθενῆ νά καταλήξει. Π.χ. μὴ παροχή ἀπαραίτητης γιὰ τὴ συνέχιση τῆς ζωῆς φροντίδας, μὴ ἐντατικοποίηση τῆς θεραπείας (non escalation) ἢ μὴ ἀνάνηψη.

Στὴ σύγχρονη φιλοσοφικὴ καὶ νομοθετικὴ σκέψη ἡ ἔννοια τῆς εὐθανασίας ἀφορᾷ κυρίως στὴν Α καὶ Δ ἔννοια, δηλαδή στὴν πρόκληση ἢ τὴν ὑποβοήθηση τοῦ θανάτου στοὺς βαρέως πάσχοντες, στὴ θανάτωση ἀνεπιθύμητων ἀτόμων καὶ στὴν ἐγκατάλειψη (ἀπόσυρση ἢ μὴ παροχή) κάθε ἐπιπρόσθετης ἱατρικῆς παρέμβασης μέ ἀποτέλεσμα τὸν θάνατο τοῦ ἀσθενοῦς.

Ἀφορμὴ γιὰ τὴ συγγραφὴ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἀπετέλεσε τόσο ἡ κατάθεση στὴ Βουλὴ τῶν Ἀντιπροσώπων τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ νομοσχεδίου μέ σκοπὸ τὴ νομοθετικὴ κατοχύρωση καὶ ὁριοθέτηση τοῦ δικαιώματος στὴν εὐθανασία, ὅσο καὶ ἡ ἐγγραφὴ σχετικοῦ θέματος στὴν ἡμερήσια διάταξη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων τῆς Βουλῆς μέ τὸν τίτλο, «Εὐθανασία καὶ ἡ ἀνάγκη ἐνημέρωσης καὶ ἑναρξῆς κοινωνικοῦ διαλόγου

στὴν Κυπριακὴ Δημοκρατία». Βέβαια, τὸ θέμα τῆς «εὐθανασίας» (σέ εἰσαγωγικά ἀφοῦ πλέον δέν ἔχει τὴν ἴδια ἔννοια ὅπως ἀρχικά προτάθηκε ἀπὸ τὸν Bacon), ἀπασχόλησε τίς ἀνθρώπινες κοινωνίες ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα. Στόν Ἰουδαϊσμό βλέπουμε ὅτι ἡ ζωὴ ἐκάστου ἀνθρώπου εἶναι ἱερή, χορηγεῖται ἀπὸ τὸν Θεό – Δημιουργό καὶ δέν ἐπιτρέπεται ἡ ἀποστέρησή της εἴτε ἀπὸ τὸν ἴδιο (αὐτοκτονία) εἴτε ἀπὸ ἄλλο (φόνος). Βεβαίως, ἡ ἀρχὴ αὐτὴ παραβλέπεται, ὅταν κινδυνεύουν ἄλλες ὑπέρτερες ἀξίες. Ἔτσι ἐπιτρέπεται ὁ θάνατος διὰ λιθοβολισμοῦ, ὅταν παραβιάζονται οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ ἢ ἡ θανάτωση τῶν ἐχθρῶν τῶν Ἑβραίων. Στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα βλέπομε νά ἐφαρμόζεται ἡ εὐθανασία ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτες στά μὴ ἀρτιμελῆ καὶ ἄρρωστα παιδιά (ἀπόρριψή τους στὸν Καιάδα). Ἐπίσης γίνεται ἀποδεκτὴ ἡ εὐθανασία στὴ Σωκρατικὴ καὶ Πλατωνικὴ φιλοσοφικὴ σκέψη σέ ἄτομα πού ἀποτελοῦν βάρος στὴν κοινωνία, τόσο κοινωνικό ὅσο καὶ οἰκονομικό (ὁ ἴδιος ὁ Σωκράτης ἤπιε τὸ κόνιον: ὑποβοηθούμενη ἀκούσια αὐτοκτονία;). Σημαντικὴ θέση στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ σκέψη περὶ εὐθανασίας ἀποτελεῖ ὁ Ὅρκος τοῦ Ἱπποκράτη, ὁ ὁποῖος βέβαια δέν ἀνήκει στὸν Ἱπποκράτη ἀλλὰ στὴν Πυθαγόρεια φιλοσοφία (Edelstein 1967, Carrick 1985), διὰ τοῦ ὁποῦ ἀπαγορεύεται ἡ ἐκ μέρους τοῦ γιατροῦ χορήγηση θανατηφόρου φαρμάκου, ἔστω καὶ ἐάν τὸ ζητήσῃ ὁ ἀσθενής («Οὐ δώσω δέ οὐδὲ φάρμακον οὐδενὶ αἰτηθεὶς θανάσιμον, οὐδὲ ὑφηγήσομαι ξυμβουλίην τοιήνδε»).

Ἡ μεγάλη πρόοδος στὴν ἱατρικὴ ἐπιστὴμη κατὰ τὸν 19ο καὶ 20ο αἰώνα συνέτεινε στὴν ἐπικαιροποίηση τῆς συζήτησης γιὰ τὴ νομιμοποίηση τῆς εὐθανασίας, ἀφοῦ συνέτειναν σέ αὐτό οἱ νέες δυνατότητες καὶ προκλήσεις. Ἔτσι π.χ. ἡ ἀνακάλυψη τοῦ χλωροφορμίου καὶ τῆς ὑποδόρια χορηγούμενης μορφίνης

από τό 1816 «μπορεί νά ἀπαλλάσσει τόν ἀσθενή ἀπό τόν πόνο καί τή ζωή εὐκόλα» (Fey 1978). Ἡ ραγδαία ἀνάπτυξη τῆς βιοτεχνολογίας κυρίως τόν 20ο αἰώνα, ἐνῶ βοήθησε τά μέγιστα στήν ἐξέλιξη τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, εἶχε ἐπίσης καί ὡς ἀποτέλεσμα τήν ἐμφάνιση δυσεπίλυτων προβλημάτων καί τόν ἐγκλωβισμό τῶν γιατρῶν καί τῶν ἀσθενῶν σέ δύσκολες καταστάσεις, ὅπως π.χ. τήν ἐπιβίωση ἀσθενῶν σέ φυτική κατάσταση ἢ μέ ἄλλες, κυρίως, νευροεκφυλιστικές νόσους, ἐξαρθρώμενους ἀπό μηχανική ὑποστήριξη π.χ. ἀναπνευστήρα. Σάν ἀποτέλεσμα τῶν ἐξελίξεων αὐτῶν ἤδη πολλές χώρες νομοθέτησαν καί ἐφαρμόζουν τήν εὐθανασία.

Μορφές εὐθανασίας

Ὅπως ἔχει ἤδη ἀναφερθεῖ ὑπάρχουν διάφορα κίνητρα καί τρόποι γιά τήν ἐφαρμογή τῆς εὐθανασίας. Ἔτσι ἡ εὐθανασία διακρίνεται στίς ἐξῆς μορφές:

Α) Ἐνεργητική εὐθανασία. Στήν περίπτωση αὕτῃ ὁ θάνατος προκαλεῖται μετά ἀπό ἱατρική παρέμβαση, συνήθως μετά ἀπό χορήγηση θανατηφόρου φαρμάκου.

Β) Παθητική εὐθανασία. Ὁ θάνατος ἐπέρχεται μετά ἀπό ἀποστέρηση (ἀπόσυρση ἢ μή παροχή) τοῦ ἀσθενοῦς ἀπαραίτητης γιά τή διατήρηση τῆς ζωῆς του φαρμακευτικῆς ἢ ἄλλης ὑποστηρικτικῆς ἀγωγῆς.

Γ) Εὐθανασία ὑπό τή μορφή ὑποβοηθούμενης αὐτοκτονίας. Στίς περιπτώσεις αὐτές δίνεται στόν ἀσθενή ἢ θανατηφόρος δόση τοῦ φαρμάκου, ὥστε νά τό πάρει μόνος του.

Δ) Εὐγονική εὐθανασία. Σάν εὐγονική εὐθανασία ἀναφέρεται ἡ ἐπιλεκτική θανάτωση ἀσθενῶν ἐμβρύων μετά ἀπό προγεννητική ἢ προεμφυτευτική γενετική διάγνωση (preimplantation genetic diagnosis - PGD).

Ἀναλόγως ἐπίσης τῆς συμφώνου ἢ μή γνώμης τοῦ ἀσθενοῦς διακρίνεται σέ:

Α) Ἐκούσια εὐθανασία / Ὑποβοηθούμενη αὐτοκτονία. Ὅταν ὁ ἴδιος ὁ ἀσθενής τό ζητήσει, ἢ ἐάν βρῖσκεται σέ κῶμα καί τό ἔχει ζητήσει ἐγγράφως προηγουμένως. Στήν ὑποβοηθούμενη αὐτοκτονία λαμβάνει μόνος του ὁ ἀσθενής τό θανατηφόρο φάρμακο ἀπό τόν

χορηγό του, ἀφοῦ προηγουμένως τό ζητήσει ὁ ἴδιος.

Β) Μή ἐκούσια εὐθανασία. Στήν περίπτωση πού εἰκάζεται ὅτι αὕτῃ εἶναι ἡ ἐπιθυμία του ἢ αὐτό ἐκφράζουν οἱ συγγενεῖς του ὡς ἐπιθυμία του.

Γ) Ἀκούσια εὐθανασία. Ὅταν διενεργεῖται παρὰ τή θέληση τοῦ ἀσθενοῦς, γεγονός πού ἰσοδυναμεῖ νομικά μέ φόνο.

Κοσμική ἀντίληψη περί εὐθανασίας

Ὅπως ἔχει ἤδη λεχθεῖ, μέ τήν κατάθεση τοῦ νομοσχεδίου περί νομιμοποίησης τῆς εὐθανασίας καί τήν ἐγγραφή πρὸς συζήτηση ἀνάλογου θέματος στήν Ἐπιτροπή Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων στή Βουλή ἄνοιξε ὁ κοινωνικός διάλογος περί εὐθανασίας. Ὁ σεβασμός στήν ἀξιοπρέπεια τοῦ βαρέως πάσχοντος, τό «δικαίωμα σέ ἀνώδυνο καί ἀξιοπρεπῆ θάνατο», τό δικαίωμα στήν ἐπιλογή τοῦ τρόπου καί τοῦ χρόνου στόν θάνατο πού ἐκπηγάξει ἀπό τό δικαίωμα στήν ἀξιοπρέπεια εἶναι ὁ τρόπος πού τό ἀντιλαμβάνονται καί οἱ λόγοι πού ἐπικαλοῦνται οἱ ὑποστηρικτές τῆς εὐθανασίας. Ἐπικαλούμενοι τό ἄρθρο 8 τῆς ΕΣΔΑ (Εὐρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων τῶν Ἀνθρώπων) πού προστατεύει τό δικαίωμα στήν προσωπική αὐτονομία τοῦ ἀνθρώπου, δικαιολογοῦν τό δικαίωμα στήν ἐπιλογή τοῦ τρόπου καί τοῦ χρόνου τοῦ θανάτου ὡς πτυχή τοῦ δικαιώματος στήν ἰδιωτική ζωή, στίς «εἰδικά ἐκεῖνες καθοριζόμενες περιπτώσεις τῆς μή ὑπαρξῆς ἐλπίδας!» Ἐνῶ ὅλες οἱ διεθνεῖς συμβάσεις (ὅπως ἡ Οἰκουμενική ἀκακήρυξη γιά τά ἀνθρώπινα δικαιώματα τοῦ ΟΗΕ τό 1948, ἡ Εὐρωπαϊκή Σύμβαση γιά τήν προστασία τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν τό 1962, καί ἡ σύμβαση τοῦ Ὁβιέδο 1997) κατοχυρώνουν τό δικαίωμα στή ζωή ὡς ὑπέρτατη ἀξία, ἐντούτοις σέ καμία ἀπό αὐτές δέν ἀναγνωρίζεται ἡ εὐθανασία ὡς ἀνθρώπινο δικαίωμα ἢ τό δικαίωμα στόν ὁποιοδήποτε καί ἰδιαίτερα στόν γιατρό νά ἐπισπεύδει τόν θάνατο ἄλλου ἀνθρώπου. Κατά τήν κοσμική ἄποψη, ὁ συνεχής καί ἔντονος πόνος, ἡ ἀγωνία πού προκαλεῖ ἡ νόσος καί τό ἐπικείμενο τέλος

καί ἡ «κακή ποιότητα ζωῆς» ἐνός βαρέως πάσχοντος στό τελικό στάδιο τῆς νόσου χωρίς ἐλπίδα ἱάσης ἀντίκειται στήν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου καί δικαιολογεῖ τό δικαίωμα στόν καθορισμό τῆς στιγμῆς τοῦ τέλους ἀπό τόν ἴδιο τόν ἀσθενῆ διά τῆς εὐθανασίας.

Ἐκκλησιαστική προσέγγιση τῆς εὐθανασίας

Ἡ ἐτυμολογική ἀνάλυση τῆς λέξης εὐθανασία μᾶς ὁδηγεῖ στήν ἔννοια τοῦ καλοῦ θανάτου. Ὁ θάνατος ἀπό μόνος του δηλώνει συνήθως τό κενό, τό μηδέν, τήν ἀνυπαρξία. Καί τοῦτο βέβαια ἰσχύει γιά ὅτιδήποτε στερεῖται προοπτικῆς στό μέλλον καί τήν αἰωνιότητα. Ἔτσι γιά ὅλους τούς ἔμβιους ὁργανισμούς πού στεροῦνται συνείδησης καί ἀτομικῆς ἱστορικῆς μνήμης, ὁ θάνατος ταυτίζεται μέ τό ὁριστικό τέλος καί τήν ὁριστική λήθη. Δέν ἰσχύει ὅμως αὐτό γιά τόν ἄνθρωπο, καί τοῦτο γιατί εἶναι δημιουργημένος ὡς ψυχοσωματική ὄντοτητα μέ προορισμό τήν αἰώνια ζωή μέσα στόν χώρο καί τόν χρόνο τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀξία λοιπόν τοῦ ἀνθρώπου δέν ἐγκείται καί δέν ἐξαντλεῖται στή βιολογική του ὑπαρξη, ἀλλά ἀξιολογεῖται μέ κριτήριο τή δυνατότητα πού ἔχει νά ἀγιάζεται,

νά ἀθανатоποιεῖται, νά θεοῦται κατὰ Χάριν καί νά ζεῖ αἰωνίως σέ κοινωνία προσώπων τόσο μέ τόν Θεό – Δημιουργό του ὅσο καί μέ τούς συνανθρώπους του.

Ἡ προσέγγιση τοῦ θέματος τῆς εὐθανασίας θά πρέπει νά γίνει μέσα ἀπό τήν ἀνάλυση τῆς ἔννοιας καί τῆς ἀξίας τοῦ θανάτου καί αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ ἄνθρωπος δέν δημιουργήθηκε οὔτε θνητός οὔτε ἀθάνατος (Νεμέσιος Ἐφέσου), ἀλλά «δεκτικός ἀμφοτέρων» (Θεόφιλος Ἀντιοχείας). Δημιουργήθηκε κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ἐλεύθερος, αὐτεξούσιος καί λογικός. Ἡ σωστή χρήση τῶν χαρισμάτων αὐτῶν θά τόν ὁδηγοῦσε ἀπό τό κατ' εἰκόνα στό κατ' ὁμοίωσιν, δηλαδή στήν κατὰ Χάριν θέωση καί στήν ἀθάνατη, αἰώνια, μακαρία προσωπική σχέση καί κοινωνία μέ τόν Θεό Πατέρα του.

Ἡ πώση τοῦ ἀνθρώπου τόν ὁδήγησε στή θνητότητα. Ὁ θάνατος ἐπιτρέπεται στόν πεπτωκότα πλέον ἄνθρωπο ὡς δῶρο ἀπό τόν Θεό «ἵνα μή τό κακόν ἀθάνατον γένηται» (Γρηγόριος Θεολόγος). Βιώνει ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τόν πρῶτο θάνατο, τόν πνευματικό θάνατο. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐνῶ ζεῖ σωματικά, πεθαίνει πνευματικά μέ τήν πτώση,

τήν ἁμαρτία καί τήν ἐπακόλουθη διακοπή τῆς ζωηφόρου σχέσης - κοινωνίας μέ τόν Θεό Πατέρα του. Τόν πρῶτο σωματικό θάνατο βιώνει ὁ δίκαιος Ἄβελ ἀπό τόν πνευματικά νεκρό Κάϊν (ὁ φθόνος ὡς θανάσιμο ἁμάρτημα ἔφερε τόν πνευματικό θάνατο).

Ἐκτοτε ὁ ἄνθρωπος βιώνει τήν ἀγωνία τοῦ θανάτου, ἀφοῦ ἔχει τή γνώση τῆς θνητότητας, ἡ ὁποία ἀντιτίθεται στήν κλήση του γιά τήν αἰώνια ζωή καί κοινωνία μέ τόν Θεό.

Ἡ ζωή τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μία διαρκῆς πορεία φθορᾶς πρός τό τέλος, τόν βιολογικό θάνατο. Εἶναι μία πορεία πού συμπληρώνεται ἀπό τήν ἐπανάληψη πολλῶν ἐπὶ μέρους θανάτων (Μέγας Βασίλειος), ἀφοῦ κάθε στοιχεῖο φθορᾶς εἶναι στοιχεῖο θανάτου. Ὁ χριστιανός βρίσκεται καθημερινά ἀντιμέτωπος μέ τόν θάνατο.

Ὁ πόνος, ἡ ἀσθένεια, ἡ θλίψη, ἡ ἀπώλεια συγγενῶν καί φίλων καί κάθε ἄλλο στοιχεῖο πού ἐμπεριέχει τόν θάνατο, συναποτελοῦν τόν σταυρό τόν ὁποῖο καλεῖται νά σηκώσει ἀκολουθώντας ἐπ' ἐλπίδι τόν Χριστό Σωτήρα του. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀπαριθμεῖ

τά μαρτυρικά στοιχεῖα, ἀκόμα καί τούς θανάσιμους πειρασμούς, πού συνιστοῦσαν τή σταυρική ἀποστολική του πορεία. Ἡ πορεία αὐτή τόν ὁδήγησε σέ θεοπτίες καί στήν κατά Χάριν θέωση. Γιά ὅλα αὐτά πού συναποτελοῦσαν τόν δικό του μαρτυρικό σταυρό ὑπερηφανευόταν καί ἔχαιρε, ἀφοῦ τόν ὁδηγοῦσαν στή νίκη κατά τοῦ θανάτου καί τή μετοχή του στή θεία ζωή. Ποθοῦσε τό τέλος «ἵνα σύν Χριστῷ εἶναι», ἀλλά παρέμενε ἐν ζωῇ, ὥστε νά διακονεῖ καί νά φροντίζει τή σωτηρία τῶν πιστῶν! Ἡ συνεχῆς μνήμη τοῦ θανάτου ὡς πνευματική ἄσκηση καί ἐμπειρία θεωρεῖται ἀπό τούς πατέρες ὡς καλόν ὑπέρτερον κάθε καλοῦ. «Ἀγαθόν ὑπέρτερον παντός ἀγαθοῦ φόβος Θεοῦ καί μνήμη θανά-

του!» (Ἅγιος Νεόφυτος ὁ Ἑγκλειστος).

Ὁ χριστιανός μέ τήν πνευματική ἄσκηση, τήν ὑπομονή στίς θλίψεις, τίς ἀσθένειες, τόν πόνο καί γενικά μέ τήν περιεκτική ἄρση τοῦ σταυροῦ του ἐπ' ἐλπίδι νοηματοδοτεῖ τόν θάνατό του καί κατ' ἐπέκταση τήν ἴδια τή ζωή του. Σάν ἀποτέλεσμα δέν φοβᾶται τόν θάνατο, ἀλλά οὔτε καί τόν ἐπισπεύδει καθ' οἶονδήποτε τρόπο, π.χ. μέ τή λεγόμενη εὐθανασία, ἀφοῦ ἡ ἴδια ἡ πορεία πρός τόν θάνατο νοηματοδοτεῖ τήν ἴδια του τή ζωή καί τόν ὁδηγεῖ στήν ὄντως αἰώνια καί ἀληθινή ζωή, τήν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Οἱ ὑποστηρικτές τῆς εὐθανασίας ἀγνοοῦν τήν εὐεργεσία καί τούς πνευματικούς καρπούς, μέ τούς ὁποίους πλουτίζει ὁ ἀγωνιζόμενος ἄνθρωπος κάνοντας ὑπομονή σέ κάθε μορφή

πόνου καί ταλαιπωρίας προσδοκώντας τή συνάντησή του μέ τόν Σωτήρα Χριστό. Ἡ ἄγνοια αὐτή καί ἡ παντελής ἀπουσία αἰσθησης Θείας Χάριτος ὁδήγησε τόν Σάβιτς νά πεῖ ὅτι «ὁ θάνατος φανερώνει τήν ἀπουσία νοήματος στή ζωή», δίνοντας ἔτσι ὑπόσταση στήν εὐθανασία.

Ἡ Ἐκκλησία προσεύχεται νυχθημερόν, ὥστε ὁ κάθε χριστιανός νά ἔχει «χριστιανά τέλη, ἀνώδυνα ... καί εἰρηνικά». Εὐχεται ἐπίσης στόν Κύριό μας καί Θεό μας νά δίνει δύναμη καί παρηγοριά στόν κάθε ἕνα πιστό, ὥστε νά πορεύεται μέ ὑπομονή καί ἐλπίδα πρός τή συνάντησή του μέ τόν Χριστό, αἶροντας μέ χαρά τόν σταυρό του. Μέ αὐτό τόν τρόπο νοηματοδοτεῖται ἡ ζωή, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ θάνατος ἀποκτᾶ νόημα.

Εἶναι λοιπόν φυσικό ἡ Ἐκκλησία νά εἶναι κάθετα ἀντίθετη μέ τήν ἐφαρμογή τῆς εὐθανασίας, ὅπως αὐτή νοεῖται σήμερα, τήν ἐπισπευση δηλαδή τοῦ θανάτου ἐνός ἀνθρώπου στερώνοντας τον ἀπό τήν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

Ἡ σημασία τῆς ὀρθῆς πίστεως

Πρωτ. Μιχαήλ Βοσκοῦ

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει ὅρια, εἶναι ἄνευ ὅρων. Ἐκφραση αὐτῆς τῆς ἀπεριόριστης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ τόσο ἡ δημιουργία τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ ἰδιαίτερος τοῦ ἀνθρώπινου γένους, ὅσο καὶ ἡ καθόλου ἱστορία τῆς θείας οἰκονομίας, μὲ ἀποκορύφωμά της τὴν ἐν σαρκὶ οἰκονομία τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ. «οὐτῷ γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενεὴ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ἰω. γ' 16). Κατὰ μίμησιν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ τῆς οἰκονομίας Του οὔτε ἡ ἀγάπη τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ὅρια. Ἀπευθύνεται πρὸς ὅλους καὶ τοὺς δέχεται ὅλους χωρὶς καμιά διάκριση. Φανέρωση τῆς ἀπεριόριστης ἀγάπης τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἡ ἀγάπη τῶν ἁγίων της, ὅπως ἐκφράζεται κυρίως στὴν προσευχή τους ὑπὲρ ὅλου τοῦ κόσμου. Οἱ μεγάλοι ἄσκητὲς τῆς ἐρήμου τολμοῦν νὰ προσεύχονται ἀκόμη καὶ γιὰ τοὺς δαίμονες, παρότι γνωρίζουν ὅτι αὐτοὶ δὲν ἐπιδέχονται σωτηρίας. Ἡ ἀγάπη τῶν ἁγίων καθίσταται ἄπειρη, ὅπως ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Εἶναι τόσο δυνατὴ, ὥστε μεταξὺ τῆς προσωπικῆς σωτηρίας καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀδελφῶν προτιμᾷ τὴ σωτηρία τῶν ἀδελφῶν. Ν' ἀναφέρουμε ἐπ' αὐτοῦ δύο χαρακτηριστικὰ παραδείγματα: τὸν λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «ἡνὸς γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα» (Ρωμ. θ' 3) καὶ τὸν λόγο τοῦ Προφήτου Μωϋσέως μετὰ τὴν κατασκευὴ τοῦ χρυσοῦ μώσχου ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτες καὶ τὴν ἀπονομὴ λατρείας σ' αὐτόν: «εἰ μὲν ἀφείς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, ἄφεσι δὲ μὴ ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου, ἧς ἔγραψας» (Ἐξ. λβ' 32).

Ἐνῶ ὅμως ἡ ἀγάπη τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἁγίων της δὲν γνωρίζει κανένα περιορισμὸ καὶ καμιά ὀριοθέτηση, ἡ πίστις της εἶναι συ-

γκεκριμένη, ἔχει ὅρια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, ἐὰν ξεφύγει κάποιος, ὑποπίπτει στὴν αἵρεση. Ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ πίστις στὸν ἐν Τριάδι Θεὸ καὶ τὴν καθόλου οἰκονομία Του, ἡ πίστις στὸν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ τὴν ἐν σαρκὶ οἰκονομία Του, ἡ πίστις στὸ «κύριον καὶ ζωοποιὸν» Ἅγιο Πνεῦμα, ἡ πίστις «εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν», ἡ πίστις στὴν ἀνάστασις τῶν νεκρῶν καὶ τὴν «ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος». Αὐτὴ τὴν ὀρθὴ πίστις, τὴν ὁποία διαφυλάττει ἀπαρασάλευτη ἡ ἀγία μας Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, θὰ προσπαθήσουμε νὰ προσεγγίσουμε σὲ μία σειρὰ ἀπὸ κείμενα, ἔχοντας ὡς πυξίδα καὶ ὡς βάση μας τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, τοῦ ὁποῖου βασικὰ ἄρθρα ἀποτελοῦν οἱ πρὸ πάνω ἀναφορές. Ταυτοχρόνως θὰ προσπαθήσουμε νὰ ὀριοθετήσουμε τὴν ὀρθὴ πίστις ἔναντι τῶν διαφορῶν αἰρετικῶν ἀποκλίσεων.

Ἡ χριστιανικὴ ἀλήθεια δὲν εἶναι μία ἀφηρημένη ἔννοια, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ σαρκωθεὶς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος μᾶς ἀπεκάλυψε τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ μᾶς ἀπέστειλε τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Μᾶς τὸ δήλωσε μὲ τὸν πλέον σαφῆ τρόπο: «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰω. ιδ' 6). Ὁ Θεός, λοιπόν, δὲν νοεῖται στὸν Χριστιανισμὸ ἀφηρημένα, δὲν νοεῖται ὡς τὸ ἀφηρημένο Ἀπόλυτο τῶν φιλοσόφων, ὡς τὸ «πρῶτον κινεῖν ἀκίνητον» τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀλλὰ ὡς ὁ Τριαδικὸς Θεός τῆς Ἀποκαλύψεως, ὁ Ὅποιος «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάσαι ... λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν Υἱῷ» (Ἑβρ. α' 1- 2). Ἕνα βασικὸ μάθημα τῆς Θεολογίας εἶναι ἡ Δογματικὴ. Τί εἶναι ἡ Δογματικὴ; Εἶναι τὸ θεολογικὸ ἐκείνο μάθημα, ποὺ ἐξετάζει τὰ δόγματα, δηλαδὴ τὴν περὶ πίστεως διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας, τὸ τί πιστεύουμε. Ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος Ἀντισθένης ἔλεγε ὅτι «ἀρχὴ σοφίας ὀνομάτων ἐπίσκεψις». Ὡς ἐκ

τούτου, θεωρούμε αναγκαίο πρὶν μιλήσουμε γιὰ τὰ βασικὰ δόγματα τῆς πίστεώς μας νὰ κάνουμε μία σύντομη ἀναφορὰ στὴ λέξι «δόγμα». Ἡ λέξι αὕτῃ προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα δοκεῖν (δοκῶ-έω), ποὺ σημαίνει ἀρχικὰ σκέπτομαι, νομίζω, πιστεύω. Ἀπὸ τὸ ἴδιο ρῆμα προέρχονται καὶ ἄλλες λέξεις, ὅπως δόκησις, δόξα, δόκιμος, δοκιμάζω κ.λ.π. Ἡ λέξι δόγμα δὲν χρησιμοποιεῖται μόνο στὸν χῶρο τῆς θρησκείας, ἀλλὰ καὶ στοὺς χώρους τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας.

Στὸν χῶρο τῆς πολιτικῆς δηλώνει μία ἀπόφαση, μία διαταγή, ἓνα ψήφισμα, ἓνα νόμο. Στὴ Ρωμαϊκὴ ἐποχὴ οἱ ἀποφάσεις τῆς συγκλήτου ἢ τοῦ αὐτοκράτορα ὀνομάζονταν δόγματα. Βλέπουμε, λοιπόν, τὸν Ἀπόστολο καὶ Εὐαγγελιστὴ Λουκᾶ νὰ ἀναφέρει στὸ Εὐαγγέλιό του: «ἔξηλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην» (β' 1). Καὶ στὴ σύγχρονη ἐποχὴ, ὅμως, κάνουμε λόγο γιὰ δόγματα (δόγμα Τρούμαν, δόγμα Μονρόε, ἐνιαῖο ἀμυντικὸ δόγμα Ἑλλάδος - Κύπρου κ.ο.κ.). Στὸν χῶρο τῆς φιλοσοφίας ἡ λέξι δόγμα δηλώνει μία δόξα, μία γνώμη, μία αὐθεντικὴ διδασκαλία, ἓνα ἀξίωμα, μία θεμελιώδη ἀρχή. Ἐπὶ παραδείγματι κάνουμε λόγο γιὰ τὰ δόγματα τῶν Στωϊκῶν φιλοσόφων.

Στὸν χῶρο τῆς θρησκείας μὲ τὴ λέξι δόγμα δηλώνεται μία θεμελιώδης ἀρχὴ κάποιου θρησκευμάτος ποὺ ἔχει αὐθεντικὸ κύρος, τὸ σύνολο τῶν βασικῶν πεποιθήσεων μίας θρησκείας ἢ μίας αἱρέσεως, ἢ διδασκαλία τῶν ἑτεροδόξων κ.ο.κ. Κάνουμε λόγο π.χ. γιὰ τὸ ἀγγλικανικὸ δόγμα, τὸ λουθηρανικὸ δόγμα, τὸ καλβινικὸ δόγμα κλπ. Στὶς ἐπιστολὲς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου συναντοῦμε τὴ λέξι δόγμα μὲ τὴν ἔννοια τῶν ἐντολῶν τοῦ ἰουδαϊκοῦ νόμου. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα ἀποτελεῖ ὁ στίχος β' 14 τῆς πρὸς Κολασσαεῖς ἐπιστολῆς: «ἔξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν...».

Στὸν χῶρο τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ δὴ στὴν Ὁρθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ παράδοση ὅταν μιλοῦμε γιὰ δόγματα, δὲν ἀναφερόμαστε σὲ ὅποιεσδήποτε θρησκευτικὲς δοξασίες, ἀλλὰ στὶς ἀποκεκαλυμμένες θεῖες ἀλήθει-

ες. Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι μία ἀπὸ τὶς πολλὲς θρησκείες τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλὰ εἶναι ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο. Ὅλες οἱ θρησκείες ἀποτελοῦν προσπάθειες τοῦ ἀνθρώπου νὰ γνωρίσει τὸν Θεό, γι' αὐτὸ καὶ συνιστοῦν μία πορεία ἀπὸ κάτω πρὸς τὰ πάνω, ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο πρὸς τὸν Θεό. Ὁ Χριστιανισμὸς, ὅμως, εἶναι ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο, γι' αὐτὸ καὶ συνιστᾶ μία πορεία ἀπὸ πάνω πρὸς τὰ κάτω, ἀπὸ τὸν Θεὸ πρὸς τὸν ἄνθρωπο. Ἡ Ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ γίνεται ἀρχικὰ στὸν ἐκλεκτὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἰσραήλ, καὶ καταγράφεται στὶς σελίδες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὁλοκληρώνεται, ὅμως, στὴν Καινὴ Διαθήκη μὲ τὴν Ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, μὲ τὴν εἴσοδο τοῦ ἀπείρου Θεοῦ στὰ πεπερασμένα δεδομένα τοῦ παρόντος κόσμου. Αὕτῃ εἶναι ἡ βασικὴ διαφορὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τὶς διάφορες θρησκείες τοῦ κόσμου τούτου. Μεταξὺ Παλαιᾶς Διαθήκης, Καινῆς Διαθήκης καὶ ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει μιὰ ἀδιάσπαστη συνέχεια. Ἡ ἐμπειρία τῶν δικαίων καὶ τῶν Προφητῶν, ποὺ καταγράφεται στὶς σελίδες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ταυτίζεται ἀπόλυτα μὲ τὴν ἐμπειρία τῶν Ἀποστόλων, ποὺ καταγράφεται στὶς σελίδες τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐμπειρία τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ ὅλων τῶν Ἁγίων κατὰ τὴ διάρκειά τῆς δισχλιετοῦς ἱστορίας τῆς ἀγίας μας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Στὶς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρεται ὅτι οἱ Ἀπόστολοι περιόδευαν τὶς πόλεις καὶ δίδασκαν τοὺς ἀνθρώπους «φυλάσσειν δόγματα τὰ κεκρυμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ» (ιστ' 4). Τοὺς δίδασκαν, δηλαδή, νὰ φυλάττουν τοὺς ὅρους τῆς πίστεως, ποὺ ἔθεσαν οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι κατὰ τὴν Ἀποστολικὴ Σύνοδο τῶν Ἱεροσολύμων, ἡ ὁποία συνήλθε τὸ 49 μ.Χ. Κατὰ τὸ πρότυπο τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου καὶ οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι τῆς Ἐκκλησίας μας συνέταξαν δογματικὸς ὅρους. Ὅταν ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας ἐτίθετο ὑπὸ ἀμφισβήτηση ἀπὸ τοὺς διὰφόρους αἵρετικούς, τότε συνεκαλοῦντο οἱ

Οικουμενικές Σύνοδοι, για να όριοθετήσουν την πίστη από την αίρεση με την καθοδήγηση του Αγίου Πνεύματος. Γι' αυτό και οι δογματικοί τους όροι αρχίζουν πάντοτε, όπως και οι αποφάσεις της Αποστολικής Συνόδου, με τη φράση: «έδοξε τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ καὶ ἡμῖν» (Πρ. ιε' 28).

Στὴν ὀρθόδοξη δογματικὴ θεολογία κάνουμε λόγο για τριαδικὸ δόγμα, χριστολογικὸ δόγμα, ἐκκλησιολογικὸ δόγμα, ἐσχατολογικὸ δόγμα κ.λ.π. Κατ' ἀντίστοιχο τρόπο κάνουμε λόγο για Τριαδολογία, Χριστολογία, Ἐκκλησιολογία, Ἐσχατολογία. Μιλώντας για δόγματα δὲν ἀναφερόμαστε ἀσφαλῶς σὲ ἀπλὲς θεωρητικὲς διατυπώσεις, ἀλλὰ, ὅπως ἀναφέραμε πὶδ

πάνω, στὴν κοινὴ ἐμπειρία ὅλων τῶν ἁγίων ἀνὰ τοὺς αἰῶνες. Ὡς ἐκ τούτου, σὲ καμία περίπτωση δὲν μπορούμε νὰ μιλήσουμε για μεταβολὴ τῶν δογμάτων ἢ για δημιουργία νέων δογμάτων. Ἡ ἱστορικὴ ἐξέλιξη τῶν δογμάτων ἔχει νὰ

κάνει ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο με τὸν τρόπο διατυπώσεώς τους, με τὴ γλωσσικὴ τους μορφὴ καὶ ὄχι με τὴν οὐσία τους καὶ με τὸ περιεχόμενό τους. Αὐτὴ τὴν ἱστορικὴ ἐξέλιξή τους ἐξετάζει τὸ θεολογικὸ μάθημα ποὺ ὀνομάζεται Ἱστορία τῶν δογμάτων. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὑπάρχει μίᾱ βασικὴ διαφορὰ ἀνάμεσα στὴν ὀρθόδοξη καὶ τὴ ρωμαιοκαθολικὴ θεολογία. Στὸν Ρωμαιοκαθολικισμό γίνεται λόγος τόσο για νέα δόγματα ὅσο καὶ για προοδευτικὴ κατανόηση τῶν δογμάτων. Καὶ τὰ δύο εἶναι για μᾶς τοὺς ὀρθοδόξους ἀπολύτως ἀπορριπτέα. Στὸν Ρωμαιοκαθολικισμό πολλές μεταγενέστερες θεολογικὲς γνῶμες καὶ δοξασίες ἀνυψώθηκαν σὲ δόγ-

ματα. Ἔτσι ἔχουμε τὰ δόγματα περὶ τοῦ πρωτείου ἐξουσίας καὶ τοῦ ἀλαθήτου τοῦ Πάπα, περὶ τῆς «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» (Filioque) ἐκπορεύσεως τοῦ Αγίου Πνεύματος, περὶ τῆς ἀσπίλου συλλήψεως τῆς Θεοτόκου, περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρός, περὶ τῆς ἀξιομισθίας τῶν ἁγίων κ.ο.κ. Ἡ ἄποψη ἐξάλλου περὶ προοδευτικῆς κατανόησης τῶν δογμάτων ἐπέτρεψε στοὺς ρωμαιοκαθολικοὺς νὰ ἰσχυρίζονται ὅτι δῆθεν ἡ σχολαστικὴ θεολογία εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τὴν πατερικὴ θεολογία καὶ ὅτι ἡ πατερικὴ θεολογία φθάνει μονάχα μέχρι τὸν 8ο αἰῶνα καὶ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Δαμασκηνό. Δυστυχῶς αὐτὴ τὴν παπικὴ πλάνη υἱοθέτησαν, τουλάχιστον στὰ πρώτα

τους βήματα, καὶ οἱ ὀρθόδοξες Θεολογικὲς Σχολὲς κάνοντας διάκριση μεταξύ Πατρολογίας, ποὺ φθάνει μέχρι τὸν 8ο αἰῶνα, καὶ Ἐκκλησιαστικῆς Γραμματολογίας μετὰ τὸν 8ο αἰῶνα.

Ἐνα τελευταῖο θέμα, ποὺ θὰ θέλαμε νὰ σημειώσουμε σ' αὐτὸ τὸ

εἰσαγωγικὸ μας κείμενο για τὴν ὀρθόδοξη πίστη, εἶναι τὸ ὅτι ὡς ὀρθόδοξοι πιστοὶ ὀφείλουμε νὰ ἐρευνοῦμε καὶ νὰ μαθαίνουμε. Τὸ «πίστευε καὶ μὴ ἐρεῦνα» εἶναι παντελῶς ξένο πρὸς τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ ὅσοι νομίζουν ὅτι ἀποτελεῖ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας πλανῶνται πλάνην οἰκτράν. Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς ἔδωσε ξεκάθαρα τὴν κατευθυντήρια γραμμὴ καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ θέματος: «Ἐρευνάτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ» (Ἰω. ε' 39).

Ρατσισμός καί ξενοφοβία: αίμάσσουσες πληγές τῆς κοινωνίας

Πρωτ. Χρήστου Ἡρακλέους

Σήμερα βρισκόμαστε ἀντιμέτωποι μέ νέες προκλήσεις, νέα προβλήματα, νέες κοινωνικές πιέσεις καί πραγματικότητες. Ζοῦμε τήν ἀναβίωση φαινομένων πού δηλώνουν ὅτι ἡ ἀνεκτικότητα, ὁ σεβασμός τοῦ ἀνθρώπου, ἡ προσήλωση στίς δημοκρατικές ἀρχές δέν εἶναι πάντα δεδομένες. Ἡ ἐπικύηση τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου δέν γίνεται μόνο ἐπιλεκτικά, ἀλλά καί πολλές φορές προκλητικῶς ὑποκριτικά, καθὼς ἐκατομμύρια ἄνθρωποι βρίσκονται σέ πλήρη ἀνικανότητα νά διαφύγουν ἀπό τά δεσμά τῆς πείνας καί τῆς ἐξαθλίωσης, τῆς καταπίεσης καί τῆς δυστυχίας. Χιλιάδες ἄνθρωποι πού ἀσφυκτιοῦν ἀπό τή φτώχεια καί τήν ἐξαθλίωση, πού πνίγονται ἀπό τήν καταπίεση καί κουβαλοῦν μαζί τους τά ὀδυνηρά ἀποτελέσματα τοῦ πολέμου καί τῶν ἐμφυλίων συρράξεων ἀναζητοῦν καταφύγιο σέ μία καινούργια πατρίδα. Στίς περισσότερες περιπτώσεις, ὅμως, δέν θά βροῦν καταφύγιο, ἀλλά θά βιώσουν μέ ὀδυνηρό τρόπο καταστάσεις ἀπόλυτης ἀνέχειας, ἐγκληματικότητας καί κοινωνικῆς ἐγκατάλειψης. Πολύ συχνά πέφτουν θύματα κυκλωμάτων μεσαζόντων πού τοὺς ἐξαπατοῦν, γιά νά τοὺς ἐξασφαλίσουν ἄδεια παραμονῆς καί ἐργασίας. Δέν εἶναι λίγες οἱ περιπτώσεις πού ἀρκετοί ἀπό αὐτοὺς μένουν ἐκτεθειμένοι στίς αὐθαιρεσίες τῶν ἐργοδοτῶν τους, στήν ὑπερεκμετάλλευση καί στόν ἐξευτελισμό. Τά φαινόμενα τοῦ ρατσισμοῦ καί τῆς ξενοφοβίας καθίστανται ἐπικίνδυνα ἐπικαιρά.

Ὁ ξυλοδαρμός διανομέων φαγητοῦ καί γενικότερα ἡ ἐκδήλωση ρατσιστικῶν συμπεριφορῶν καί πρακτικῶν στήν κυπριακή κοινωνία ἀποτελοῦν φαινόμενα πού ἀπειλοῦν ἄμεσα τήν κοινωνική ὁμαλότητα, δέν θίγουν

μόνο ὅσους τά ὑφίστανται, μετανάστες, πρόσφυγες κ.ἄ., ἀλλά πλήττουν ἐξίσου καί ἐκείνους πού τά ἀνέχονται. Ὁ ρόλος τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν εἶναι σίγουρα σημαντικός στό σημεῖο αὐτό. Ἡ συμμετοχή καί ἡ πρόταση τοῦ καθενός ἀπό ἐμᾶς εἶναι βέβαιο ὅτι μπορεῖ νά διαδραματίσει ἕναν καθοριστικό ρόλο. Ὅλοι μποροῦμε νά κατανοήσουμε τή μεγάλη εὐθύνη μας γιά μία κοινωνική παρέμβαση εὐαισθητοποίησης, πού θά ἀλλάξει ἐδραιωμένες ἀντιλήψεις καί λανθασμένες νοσηρότητες, πού περνοῦν ἀπό ἐμᾶς στά παιδιά μας.

Ὁ ρατσισμός καί ἡ ξενοφοβία ὑπονομεύουν τήν κοινωνική συνοχή καί μᾶς ἀγγίζουν ὅλους. Μοιάζουν σάν τή μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος, καθὼς δέν σταματᾶνε σέ σύνορα, ἀλλά μεταδίδονται καί ἐπεκτείνονται. Ὁ περιορισμός τους δέν ἀποτελεῖ μονοδιάστατη ἐνέργεια, διότι εἶναι φαινόμενα πού ἐνέχουν ἀντιλήψεις, στάσεις καί συμπεριφορές οἱ ὁποῖες πρέπει νά ληφθοῦν ξεχωριστά ὑπόψη καί νά ἀντιμετωπιστοῦν ἀναλόγως ἀπό ὅλους τοὺς κοινωνικοὺς φορεῖς. Δέν ἀρκεῖ νά ἀντιτάξουμε σ' αὐτά τήν ἀνησυχία μας, ἀλλά ἀπαιτεῖται θεσμική καί κοινωνική ἀντιμετώπισή τους.

Ἡ ἀποδοχή τῶν αἰτίων καί τῶν διαστάσεων τοῦ προβλήματος θά ἦταν ἡ καλύτερη βάση γιά τήν ψύχραιμη καί οὐσιαστική ἀντιμετώπισή του ἀπό κάθε φορέα, πού ἐνδιαφέρεται πραγματικά γιά τή μεγαλύτερη δυνατή μείωση τῆς ἐντασης τῆς ξενοφοβίας καί τοῦ ρατσισμοῦ στήν κοινωνία. Ἡ λύση τοῦ προβλήματος, ὅμως, δέν ἐπιτυγχάνεται μέ λόγια καί θεωρίες, μέ δημόσιες καταγγελίες σέ βάρος τῶν ρατσιστῶν καί τῶν ξενόφοβων. Ἡ εὕρεση τρόπων θεραπείας γιά τήν ἀντιμετώ-

πιση τῶν φαινομένων αὐτῶν πού ταλανίζουν τίς σύγχρονες κοινωνίες κρίνεται, ἐπιτακτική. Στήν προσπάθεια αὐτή ἡ κοινωνία τῶν πολιτῶν δέν θά παραμένει ἀπαθής, καθώς τόν κάθε πολίτη τόν βαρύνει προσωπική εὐθύνη γιά τή βελτίωση τῆς κοινωνίας καί τήν ἀπάμβλυνση τοῦ προβλήματος. Ἡ ὑπέρβασή του ἡ ἔστω ὁ περιορισμός του, θά ἐπιτευχθεῖ ἂν ὁ κάθε ἄνθρωπος ξεχωριστά καταφέρει νά βάλει τόν συνάνθρωπό του πάνω ἀπό τόν ἑαυτό του καί πάψει νά σκέφτεται ἐγωιστικά. Ἡ ἀποφασιστική συμβολή τοῦ Χριστιανισμοῦ στό καίριο αὐτό σημεῖο εἶναι ὅτι ἀποκαλύπτει τό πρόσωπο καί τήν ἀνάγκη ἑνταξίης του σέ μία κοινωνία ἀγάπης.

Ὁ ρατσισμός καί ἡ ξеноφοβία συνιστοῦν μία λανθάνουσα κατάσταση. Ἐκφράζουν τό πρόβλημα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, ὅπως βιώνεται σήμερα, μέ τή διακοπή τῆς σχέσης μέ τόν Θεό καί τόν συνάνθρωπο.

Ἀποτελεῖ φαινόμενο πρωτίστως θεολογικό, ἔστω καί ἂν ἐμφανίζεται ὡς κοινωνικό ἢ πολιτικό, τό ὁποῖο διαπερνᾷ ὁλόκληρη τήν κοινωνία ἀλλά καί τόν καθένα ξεχωριστά. Ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος εἶναι προσανατολισμένος στήν παραγωγή, τή χρησιμότητα, τή σκοπιμότητα, μέ μία λέξη στόν βιολογισμό. Ζεῖ μέ τίς αἰσθήσεις καί γιά τίς αἰσθήσεις. Γκρέμισε τίς πνευματικές ἀξίες καί ξέχασε τόν λόγο ὑπαρξίης του. Ἡ καταπληκτική πρόοδος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἔχει κυριολεκτικά ναρκώσει τά πνευματικά του αἰσθητήρια. Στήν καθημερινή ζωή ὁ ἄνθρωπος ὡς πρόσωπο συνθλίβεται καί ἀφανίζεται, ἐνῶ γίνεται ἀποδεκτός ὡς ἀπλό ἄτομο, ὡς ἀριθμός μίας μάζας ἢ ὁμάδας ἢ ἐνός εὐρύτερου κοινωνι-

κοῦ συνόλου· ὡς ἀριθμός, πού θυσιάζεται στόν βωμό μίας παντοδύναμης γραφειοκρατίας. Ὅπως πολύ εὐστοχα ἀναφέρει ὁ ἅγιος Ἰουστίνος Πόποβιτς: «Ἐρωτευμένος μέ τά πράγματα ὁ Εὐρωπαῖος ἄνθρωπος ἔχει γίνεи τελικῶς καί ὁ ἴδιος πρᾶγμα... Ὁ εὐρωπαϊκός πολιτισμός ἔκαμε τόν ἄνθρωπον ἄψυχον, τόν ἔκαμε πρᾶγμα καί τόν ἐμχανοποίησε. Αὐτός ὁμοιάζει μέ μίαν τερατώδη μηχανήν, ἡ ὁποία καταβροχθίζει τοὺς ἀνθρώπους καί τοὺς μετέτρεψε εἰς πράγματα. Τό τέλος εἶναι σπαρακτικῶς θλιβερόν καί συγκλονιστικῶς τραγικόν: ὁ ἄνθρωπος ἄψυχον πρᾶγμα ἐν μέσῳ ἀψύχων πραγμάτων... Διότι τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἄνευ Θεοῦ; Εἰς τήν ἀρχήν ἡμιάνθρωπος, εἰς τό τέλος δέ μή ἄνθρωπος».

Ὁ ρατσισμός καί ἡ ξеноφοβία, πληγές πού ὅλο καί περισσότερο βαθαίνουν μέ ἀπρόβλεπτες συνέπειες, ἀποτελοῦν πρόκληση-πρόσκληση γιά τήν Ἐκκλησία.

Ἡ πρόταση τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν ἀντιμετώπισή τους συνοψίζεται στήν ὀρθή θεώρηση τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί τοῦ πλησίον. Ἡ ἐπανεύρεση τῆς ἀλήθειας τοῦ προσώπου καί τοῦ πλησίον καί ἡ καταξίωσή τους μέσα στήν Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τή μεγαλύτερη ἐλπίδα γιά τόν περιορισμό στήν ἐκδήλωση ρατσιστικῶν συμπεριφορῶν καί πρακτικῶν στίς σύγχρονες κοινωνίες.

Ἡ ζωντανή παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στή δημόσια ζωή ἐμπλουτίζει τήν κοινωνία μέ τό πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης καί ἐμποδίζει τήν ἐπικράτηση τῆς ἀδικίας. Ἡ βάση τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ πρότασή της στόν σύγχρονο κόσμο εἶναι ἡ ἀγάπη, μία ἀγάπη μέ διπλή ἀναφορά, γιατί ἀναφέρεται πρῶτα

στόν Θεό και μετά στον πλησίον. Ἡ χριστιανική ἀγάπη ἔχει κενωτικό χαρακτήρα, ἀφοῦ θυσιάζει τό ἀτομικό συμφέρον, γιά νά βοηθήσει τόν πλησίον.

Ὁ Κύριος μέ τήν παραβολή τοῦ καλοῦ Σαμαρείτη διευκρίνισε ἐννοιολογικά τόν ὅρο «πλησίον». Ὁ πλησίον, κατά τή χριστιανική διδασκαλία, δέν εἶναι μόνο ὁ τοπικά ἢ κοινωνικά πλησίον, ὁ συγγενής, ὁ ὁμοϊδεάτης, ὁ ὁμοεθνής ἢ ὁ ὁμόθρησκος καί ὁμόδοξος, ἀλλά ὁ κάθε ἄνθρωπος, ὁ μικρός ἢ ὁ μέγας, ὁ ἐλεύθερος ἢ ὁ δοῦλος, ὁ ἑγχρωμος ἢ ὁ λευκός, ἀκόμα καί ὁ ἐχθρός, ὅταν τόν προσεγγίζουμε «ποιοῦντες τό ἔλεος μετ' αὐτοῦ». Ὁ «ἄλλος», ἔστω κι ἂν εἶναι ἄλλοεθνής καί ἀλλόθρησκος κι ὁτιδήποτε ἄλλο πού τόν διαφοροποιεῖ ἀπό ἡμᾶς, εἶναι ὁ πλησίον μέ τή βιβλική ἐννοια. Μέ τό κείμενο τῆς παραβολῆς τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτη εἰσάγεται γιά πρώτη φορά ἡ τροπική ἀντί τῆς φυλετικῆς-τοπικῆς ἐγγύτητας τοῦ πλησίον. Στό ἐξῆς, πλησίον δέν θεωρεῖται μία κατάσταση δεδομένη καί σταθερή ἀλλά μία δυναμική, κατά τήν ὁποία αὐτός δέν δίνεται ἀλλά γίνεται.

Μέ τήν παραβολή τοῦ Καλοῦ Σαμαρείτη ὁ Χριστός μᾶς δίδαξε τήν ἔμπρακτη ἀγάπη πρὸς τόν πλησίον. Ἡ παλαιά ἀντίληψη γιά τόν πλησίον, ἡ ὁποία κυριάρχησε στήν Παλαιά Διαθήκη, διευρύνεται ἀφάνταστα στήν Καινή, ὅπου, ἐκτός τῶν ἄλλων, ὁ Χριστός μιλώντας γιά τή χωρίς ὅρια ἔμπρακτη, αὐθόρμητη ἀγάπη προβάλλει τόν Σαμαρείτη ὡς τό πρότυπο τοῦ ἀνθρώπου πού ἀγαπᾷ τόν πλησίον του χωρίς νά περιμένει ἀνταπόδοση τῆς ἀγάπης. Μέ τήν παραβολή αὐτή ὁ Ἰησοῦς ὄχι μόνο γκρεμίζει τήν παλαιά θρησκευτική ἀντίληψη γιά τόν πλησίον, ἀλλά ἀντιστρέφει ριζικά τό στατικό ἐρώτημα «τίς ἐστί μου πλησίον;» μέ τό νέο, δυναμικό, «τίς δοκεῖ σοί πλησίον γεγονέναι;». Ἡ ποιμαντική ἐρμηνεία τῆς παραβολῆς ἀποκαλύπτει τόν κενωτικό χαρακτήρα καί τήν ἀνιδιοτελῆ ἀγάπη, πού θά πρέπει νά χαρακτηρίζεται τή σχέση μας μέ τόν πλησίον. Τό χρέος κάθε πιστοῦ εἶναι νά γίνεται πλησίον τοῦ ὁποιοδήποτε ἀνθρώπου, ἀνεξαρτήτως φυλῆς, θρησκείας, γλώσσας, ἰδιαίτερα σέ κρίσιμες στιγμές. Ὁ

ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος, ἐξάλλου, δίδασκε ὅτι «οὐδέποτε ἔκρινε καθ' ἑαυτόν ποιῆσαι τί ὠφελοῦν αὐτόν πλεόν τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι εἶχε τήν ἐλπίδα ταύτην ὅτι τό κέρδος τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ἐστίν αὐτῷ ἐργασία ἀρίστη». Ἡ αὐθόρμητη ἀδελφική παρουσία ἀγάπης πρὸς ὅλους τοὺς «πλησίον», ἀπλῶς καί μόνο διότι εἶναι ἄνθρωποι, ἀναγνωρίσθηκε ὡς ἡ πεμπουσία τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος.

Ὁ Χριστός πραγματοποιεῖ τό ἔργο τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου προσεγγίζοντάς τον ὡς πλησίον. Στήν παραβολή τῆς τελικῆς κρίσης ὁ ἴδιος ὁ Χριστός συνταυτίζεται μέ τοὺς ταπεινοὺς, τοὺς «ἐλαχίστους», τοὺς πεινασμένους, τοὺς διψασμένους, τοὺς ξένους, τοὺς γυμνοὺς, τοὺς ἀρρώστους, τοὺς φυλακισμένους. Δέν περιορίζεται σέ κάποιον ἢ σέ κάποιους ἀνθρώπους, ἀλλά μερίζεται ἀμερίστως καί βρίσκεται ταυτόχρονα ὅλος στόν καθένα. Ἐπομένως, ὁ δρόμος γιά τή συνάντηση μέ τόν Χριστό περνᾷ ἀπό προηγούμενη συνάντηση μέ τόν πλησίον καί ἡ συνάντηση αὐτή δέν γίνεται χωρίς ἀδιάλειπτη συμμετοχή καί ἔμπρακτη ἀπάντηση στά προβλήματα του.

Τέλος, ὁ «ἐλάχιστος ἀδελφός» μᾶς δίνει τή δυνατότητα νά ξεδιπλωθοῦμε καί νά βγοῦμε ἀπό τόν ἑαυτό μας, νά δραστηριοποιηθοῦμε στήν ἀγάπη καί νά τόν ἀγκαλιάσουμε ἀδελφικά. Στό πρόσωπο τοῦ «ξένου» ὁ Χριστιανός δέν βλέπει τό κακό, ἀλλά τήν ἀληθινή ζωή, τόν Χριστό. Κατά τόν ἅγιο Σιλουανό «ὁ ἀδελφός μας εἶναι ἡ ζωή μας». Ὁ ἀββᾶς Ἀπολλῶ ἐξάλλου δίδασκε: «Δεῖ ἐρχομένους τοὺς ἀδελφούς προσκυνεῖν· οὐ γάρ αὐτούς ἀλλά τόν Θεόν προσκυνοῦμεν. Εἶδες γάρ, φησί, τόν ἀδελφόν σου, εἶδες Κύριον τόν Θεόν σου». Γι' αὐτό, ἀκριβῶς, ὁ ἱερός Χρυσόστομος ὅταν μιλάει γιά τόν πλησίον, μιλάει γιά τό «μυστήριο τοῦ ἀδελφοῦ» καί συσχετίζει τό μυστήριο τοῦ πλησίον μέ τό μυστήριο τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ, πού καταξιώνει τή ζωή μας στό παρόν, θεοποιεῖ τόν ἄνθρωπο καί τόν κάνει ἀπό τώρα πολίτη τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἁγία Ἀναστασία ἡ Ρωμαία

Ἡ Ἁγία γεννήθηκε στή Ρώμη καί σέ ἡλικία εἴκοσι ἐτῶν ἐγκατέλειψε τόν κόσμο, γιά νά ντυθεῖ τό μοναχικό ῥάσο. Ἡ νεαρή μοναχή ἀντιμετώπισε ἐπιτυχῶς τίς πανουργίες τοῦ διαβόλου, ὁ ὁποῖος τῆς κήρυξε μεγάλο σαρκικό πόλεμο. Τό ἐπόμενο ὅμως στάδιο τῶν δοκιμασιῶν τῆς ἦταν τά ἀπάνθρωπα βασανιστήρια, στά ὁποῖα ὑποβάλλονταν οἱ Χριστιανοί ἐπὶ ἐποχῆς Διοκλητιανοῦ. Ἡ Ἁγία κατηγορήθηκε ὡς Χριστιανή καί τῆς ζητήθηκε νά θυσιάσει στά εἰδῶλα, νά δεχθεῖ στήν οὐσία ὡς θεοῦς τά δαιμόνια. Ἡ Ἁγία ἀρνήθηκε, ἔχοντας τήν εὐλογία τῆς γερόντισσας τῆς Σοφίας, ἀπό τήν ὁποία ζήτησε νά προσεύχεται, γιά νά μπορέσει ν' ἀντέξει τίς δοκιμασίες. Ἀρχικά τήν παρουσίασαν σ' ἓναν ἀξιωματοῦχο ὀνόματι Πρόβο, ὁ ὁποῖος προσπάθησε νά τήν πείσει νά θυσιάσει πότε τάζοντάς της δόξα καί μεγαλεῖα, πότε ἀπειλώντάς την. Ἡ Ἁγία ἦταν ἀνένδοτη. Τότε ἄρχισαν τά φριχτά μαρτύριά της. Ἀρχικά τή γύμνωσαν καί τήν περιέφεραν ἀνάμεσα σέ ἄνδρες, τήν ἔκαιγαν καί, ἀφοῦ τῆς διέλυσαν τά μέλη μέ τό φοβερό βασανιστήριο τοῦ τροχοῦ, τῆς ἀπέκοψαν τοὺς μαστούς. Ἡ Ἁγία ὅμως δέν ἐγκατέλειψε τόν ἀγῶνα. Τά βασανιστήρια συνεχίστηκαν ξε-

ριζώνοντάς της τά δόντια καί τά νύχια. Τί ἄλλο ἔμενε πιά νά κάνουν οἱ εἰδωολάτρες στό βασανισμένο κορμί αὐτῆς τῆς νέας κοπέλας; Θά τῆς ξερρίζωναν τή γλώσσα. Ἡ Ἁγία πάλι δέν δειλίασε καί ζήτησε νά προσευχηθεῖ καί νά δοξάσει τόν Κύριο.

Ἀφοῦ εὐχαρίστησε τόν Κύριο, τόν παρακάλεσε νά τήν ἀξιώσει νά τελειώσει καλῶς τό μαρτύριο καί ὅσοι ἄρρωστοι θά τήν ἐπικαλοῦνται σέ βοήθεια νά τοὺς θεραπεύει ὡς ἰατρός. Τήν ἴδια ὥρα ἀκούσθηκε φωνή ἀπό τόν οὐρανό, πού μαρτυροῦσε τήν πραγματοποίηση τῶν αἰτημάτων της.

Τήν Ἁγία λυπήθηκε ἓνας παρευρισκόμενος στό μαρτύριό της καί θέλησε νά τή δροσίσει μέ λίγο νερό. Ἀμέσως ὁ Πρόβος ἔκοψε τά κεφάλια καί τῶν δύο. Τό τίμιο λεί-

ψανο τῆς Ἀγίας ἀποδόθηκε στήν πνευματική της μητέρα Σοφία καί τάφηκε στή Ρώμη. Τό συναξάρι της εἶναι γεμάτο ἀπό θαύματα. Τεμάχιο τοῦ ἱεροῦ λειψάνου της βρίσκεται στή Μονή Ὁσίου Γρηγορίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἡ ὁποία τή θεωρεῖ προστάτιδα καί ἰατρὸ.

(ἀπό τήν ἔκδοση τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους γιά τήν Ἁγία Ἀναστασία τῇ Ρωμαίᾳ)

Ἀποχαιρετισμός στὸν Στέλιο Πισή

Ο Στέλιος Πισής γεννήθηκε στή Λεμεσό τό 1976 ἀπό εὐσεβεῖς γονεῖς. Τόν μακαριστό Κλεῖτο καί τήν κ. Ἀγλαΐα. Στά 5 του χρόνια διαγνώστηκε μέ μυϊκή δυστροφία. Ἀπό μικρός ἔδειξε τήν ἀγάπη του στή μουσική ἀκόμα καί ὅταν καθηλωμένος στό κρεβάτι συνέθετε καί ἐνορχήστρωνε τή μουσική του, κινώντας τό ποντίκι τοῦ ὑπολογιστή μέ τό ἓνα του δάκτυλο.

Μᾶς δίδαξε μέ τόν τρόπο πού ἔζησε ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀπεριόριστα ἀποθέματα ψυχικῆς δύναμης. Ἦταν ἄνθρωπος μέ ζωντανή πίστη στόν Θεό καί ἀπέραντη ἀγάπη στούς ἀνθρώπους.

Ἐκοιμήθη στίς 19 Ὀκτωβρίου 2024.

Ἀκολουθεῖ ὁ ἀποχαιρετισμός τοῦ ἀδελφοῦ του Κυριάκου.

«Τί νά ποῦμε γιά σένα ἀγαπημένε μας!

Ἀβάστακτος ὁ πόνος πού μᾶς ἔφυγες, πού δέ θά βλέπουμε πιά τό ἀγγελικό σου πρόσωπο, πού δέ θά ἀκοῦμε τή φωνή σου, δέ θά νιώθουμε τή ζεστασιά τῆς παρουσίας σου. Δέ θά ἀκούσουμε νέες μελωδίες νά γεννιοῦνται οὔτε θά μαζευόμαστε σέ κεῖνο τό μαγικό σου δωμάτιο. Ἐκεῖ μέ τή μουσική καί τή δύναμη τῆς ψυχῆς σου γκρεμίζεις τούς τοίχους κι ἀπλώνονταν τά ὄνειρα στήν ἀπεραντοσύνη.

Βῆμα-βῆμα ζήσαμε μέ τήν ἀδελφή καί τούς γονεῖς μας τή δύσκολη ἀλλά καί γεμάτη χαρά καί φῶς πορεία σου. Πόσες φορές κινδύνεψες, πόσες φορές σέ βλέπαμε νά φεύγεις... ἀλλά ὁ Θεός σέ κρατοῦσε, γιατί εἶχες ἔργο νά ἐπιτελέσεις. Καί κάθε φορά πού ἐννοιώθες ὅτι ἐπανέρχεσαι στή ζωὴ ἔλεγες χαμογελώντας: «Ὁ Θεός μοῦ ἔδωσε παρὰταση καί μοῦ ξανάδωσε. Πρέπει νά τήν ἀξιοποιήσω!».

Εὐχαριστοῦμε τόν Θεό πού εἶχαμε τήν εὐλογία νά ζήσουμε μαζί σου σέ ἓνα σπίτι γεμάτο μουσική, χαρά, ἀγάπη καί φῶς.

Ἦσουν ὁ δάσκαλός μας! Εἶσαι ὁ ἥρωάς μας! Μᾶς δίδαξες τήν ὑπομονή, τήν ἐπιμονή, τήν ἀλληλεγγύη, τήν ἀγάπη, πρό πάντων τήν προσευχή καί τήν πίστη στόν Θεό.

Πόσο μεγάλη ἦταν ἡ καρδιά σου καί ἄς εἶχε βαριά ἀνεπάρκεια. Πῶς χώρεσε ὅλος ὁ κόσμος σ' αὐτήν! Ἦσουν φῶς, ἦσουν ὁ φάρος τῆς ζωῆς μας. Φάρος καί γιά πολλούς ἄλλους.

Κι ἐκεῖνη ἡ ἀρετὴ τῆς ταπεινοφροσύνης πόσο σέ ἀνέβαξε σέ ὕψη, πού δέν μπορούσαμε νά φτάσουμε. Ποτέ δέν νιώσαμε στό σπίτι μας πῶς εἶχαμε κάποιο πρόβλημα, γιατί ἐσύ τό ἔκανες οὐρανό.

Ἔκανες τή λύπη χαρά. Τήν ἀδυναμία δύναμη, τόν πόνο προσφορά.

Κάποτε, στίς ὁμορφες συζητήσεις μᾶς εἶπες: «Ξέρεις τί θά πεῖ νά ἐλευθερωθεῖ ἡ ψυχὴ ἀπό τό σῶμα; Ξέρεις τί εὐδαιμονία οὐράνια θά εἶναι αὐτό;».

Ναί Στέλιο μας, ξέρουμε ὅτι τώρα ἡ ψυχὴ σου εἶναι στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ καί τοῦ πατέρα μας, χωρίς πόνο, λύπη καί στεναγμό. Καί μεῖς θά σᾶς ἔχουμε καί τούς δύο πρεσβευτές. Γιατί καί οἱ δύο εἶχατε μία θυσιαστική, φωτεινὴ πορεία καί μία πεντακάθαρη, πανέμορφη ζωὴ καί ἡ παρρησία σας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ θά εἶναι μεγάλη.

Θά μᾶς λείπεις πολύ. Θά μᾶς λείπει τό πλατύ σου χαμόγελο.

Καί ἐκεῖνη ἡ στάση ζωῆς, ἡ ἀξιοπρέπειά σου, τό ὅτι δέν σέ ἀκούσαμε ποτέ νά παραπονεθεῖς, τό ὅτι ἀπό τόν ἀναπνευστήρα σου, σοῦ περισσεύε οἷονόνο καί τό χάριζες σέ ὅλους, πόσο μᾶς μάγευαν!

Στό καλό νά πᾶς ! Τό σύντομο πέρασμά σου ἀπό τούτη τή γῇ ἄγγιξε χιλιάδες ψυχές ! Καθημερινή σου μέριμνα νά ἐμψυχώνεις ὅσους εἶχαν ἀνάγκη, ὅσους λιποψυχοῦσαν, ὅσους σήκωναν βαρὺ σταυρό. Μέ ὁποίους τρόπους μποροῦσες. Μέ μηνύματα, μέ τηλεφωνήματα, μέ τή μουσική σου, προπάντων μέ τίς προσευχές σου ! Δέ θά ξεχάσουμε ποτέ τίς λίστες ὀνομάτων πού εἶχες στόν ὑπολογιστή σου ! Γιά ὅλο τόν κόσμο προσευχόσουν. Καί τά μηνύματα εὐχαριστίας καί εὐγνωμοσύνης πού ἔπαιρνες , ἀμέτρητα ! Οἱ ὑπέροχοι γονεῖς μας, ἡ Χριστίνα κι ἐγώ ἤμασταν πάντα δίπλα σου γιά ὅ,τι χρειαζόσουν. Μά ἡ δική σου προσφορά σέ μᾶς ὅλους

εἶναι ἀσύλληπτα μεγαλύτερη. Τά ἔχουμε κλείσει ὅλα στήν ψυχή καί στήν καρδιά μας, γιατί εἶναι ἀδύνατο νά τά περιγράψουμε μέ λόγια. Εὐχαριστοῦμε τόν Θεό πού σ' ἐμπιστεύθηκε στήν οἰκογένειά μας.

Εὐχαριστοῦμε καί σένα Στέλιο μας γιά ὅλα! Προπάντων πού μᾶς δίδαξες πῶς νά ἀξιοποιῦμε τά χαρίσματα, πού μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός γιά τό καλό τῶν συνανθρώπων μας ! Καιρός νά ἀναπαυθεῖς στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ καί τοῦ πατέρα μας. Σοῦ ἀξίζουν ὅλα τά οὐράνια ἀγαθά.

Καλή ἀντάμωση Στέλιο μας ! Πρόσβευε γιά μᾶς !».

Θεῖες Λειτουργίες καί Χοροστασίες

Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κ. Ἀθανάσιος τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς, κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας χειροτόνησε εἰς διάκονο τόν κ. Γεώργιο Σαμούτη.

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεΐτουργο στήν ἱερά μονή Παναγίας Μαχαιρᾶ συλλειτουργοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Λήδρας κ. Ἐπιφανίου, κατά τή διάρκεια τοῦ ὁποίου χειροτόνησε εἰς πρεσβύτερο τόν διάκονο π. Γεώργιο Σαμούτη.

ΣΑΒΒΑΤΟ 12 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στόν ἱερό ναό Ἁγίου Χαραλάμπους στήν κοινότητα Ἐρήμης, συλλειτουργοῦντων τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου καί Εὐμενεῖας κ. Εἰρηναίου, κατά τήν ὁποία προέστη τῆς τελετῆς τῶν Ἐγκαινίων τοῦ ἐν λόγῳ ἱεροῦ ναοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Χαραλάμπους στήν κοινότητα Ἐρήμης.

ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν ἱερό ναό Ἁγίου Δημητρίου στό Μπραχάμι Ἀθηνῶν.

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Δημητρίου στό Μπραχάμι Ἀθηνῶν.

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Κενδέα Πάφου συλλειτουργοῦντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Πάφου κ. Τυχικοῦ.

ΣΑΒΒΑΤΟ 2 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Γεωργίου Χαβοῦζας, κατά τή διάρκεια τοῦ ὁποίου χειροθέτησε σέ Πρωτοπρεσβύτερο τόν π. Ἀλέξανδρο Γκόρτση.

ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Γεωργίου Φραγκοῦδη.

ΠΕΜΠΤΗ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ στήν κοινότητα Σουνίου, κατά τή διάρκεια τοῦ ὁποίου χειροθέτησε σέ Πρωτοπρεσβύτερο τόν π. Μᾶρκο Μάρκου.

ΣΑΒΒΑΤΟ 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Νεκταρίου Λεμεσοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου καί Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου Λεμεσοῦ.

ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Συγχοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία Πολυαρχιερατικοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, Πολιούχου τῆς Λεμεσοῦ, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμῶνος κ. Γεωργίου καί συγχοροστατοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου.

ΤΡΙΤΗ 12 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεΐτουργο στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμῶνος κ. Γεωργίου καί συλλειτουργοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν ἱερά μονή Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Μοναγρίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά, Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου.

ΤΡΙΤΗ 26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά Καλύβη Ἁγίου Ἰω-

’Οκτωβρίου, Νοεμβρίου καί Δεκεμβρίου

άννου τοῦ Χρυσοστόμου τῆς Ἱερᾶς Σκῆτης Κουτλουμουσίου Ἁγίου Ὁρους συλλειτουργοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς κ. Ἰουστίνου.

TETARTH 27 NOEMBRIΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στό παρεκκλήσιο τῆς Φοβεῆς Προστασίας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουτλουμουσίου Ἁγίου Ὁρους.

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στήν Ἱερά Μεγίστη Μονή Βατοπαιδίου, κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας χειροτόνησε εἰς πρεσβύτερο τόν ιεροδιάκονο Θεοδόχο καί εἰς διάκονο τόν μοναχό Μιχαήλ.

ΠΕΜΠΤΗ 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Σάββα Ὑψωνα.

Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου Λεμεσοῦ.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου Πολεμιδιῶν.

ΔΕΥΤΕΡΑ 9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στόν πανηγυρίζοντα προσκυνηματικό ἱερό ναό Ἁγίων Ἰωακείμ καί Ἄννης.

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα προσκυνηματικό ἱερό ναό Ἁγίου Ἐλευθερίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Παναγίας Εὐαγγελιστρίας Πολεμιδιῶν.

TETARTH 25 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου

ΤΡΙΤΗ 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κύριος Νικόλαος χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν ἱερό ναό Παναγίας Χρυσοπολίτισσας Ὑψωνα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λαμπαδιστοῦ τῆς κοινότητος Πελενδρίου.

Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στό πανηγυρίζον παρεκκλήσιο τοῦ Ἁγίου Ἐρμογένους τῆς κοινότητος Ἐπισκοπῆς.

ΣΑΒΒΑΤΟ 5 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλειτουργοῦ προεξάρχοντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου στόν ἱερό Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου Κάτω Πολεμιδιῶν.

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Μεταμορφώσεως τοῦ

Σωτῆρος τῆς κοινότητος Λιμνατίου.

ΠΕΜΠΤΗ 17 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀποστόλου Λουκᾶ, Ἁγίας Μαρίας καί Ἁγίου Θύρσου συνοικισμοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀποστόλου Λουκᾶ τῆς κοινότητος Κολοσσίου.

ΣΑΒΒΑΤΟ 19 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Παναγίας Χρυσολοφίτισσας τῆς κοινότητος Λόφου, κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας τέλεσε τήν εἰς πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ διακόνου π. Φωτίου Χριστοφόρου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου καί Ἁγίου Ἀρτεμίου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Συμμετείχε στήν ὑποδοχή τῆς θαυματουργοῦ εἰκόνας τῆς Παναγίας τῆς Νεροφορούσας καί ἀκολούθως χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ

Θεῖες Λειτουργίες καί Χοροστασίες

νοῦ στόν ἱερό ναό Ἀποστόλου Βαρνάβα.

ΣΑΒΒΑΤΟ 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Δημητρίου τῆς κοινότητος Συκόπετρας.

ΚΥΡΙΑΚΗ 27 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀγίου Δημητρίου τῆς κοινότητος Βάσας Κελλακίου.

Συμμετεῖχε στήν ὑποδοχή τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας καί ἀκολούθως χοροστάτησε τοῦ πανηγυρικοῦ ἑσπερινοῦ στόν ἱερό ναό Ἀγίου Νικολάου Λεμεσοῦ.

ΔΕΥΤΕΡΑ 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ: Προεξήρχε τῆς Θείας Λειτουργίας καί ἀκολούθως τῆς δοξολογίας γιά τήν Ἐθνική ἐπέτειο τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 στόν Καθεδρικό ναό Ἁγίας Νάπας Λεμεσοῦ.

1 - 3 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε στίς ἐργασίες τοῦ Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου «Κύπρος καί Ρωμιοσύνη», πού διοργάνωσε ἡ Ἱερά Μητρόπολη Νέας Κρήνης καί Καλαμαριάς στή Θεσσαλονίκη.

ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεῖτουργο στόν ἱερό Καθεδρικό ναό Ἀγίου Νικολάου Ἀρετσoῦς στή Θεσσαλονίκη προεξάρχοντας τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κωνσταντίας καί Ἀμμοχώστου κ. Βασιλείου. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας πραγματοποιήθηκε τό μνημόσυνο τῶν πεσόντων κατά τήν τουρκική εἰσβολή τοῦ 1974.

ΠΕΜΠΤΗ 7 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ Μονοβόλικου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 8 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ τῆς κοινότητος Διερώνας. Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Νεκταρίου.

ΣΑΒΒΑΤΟ 9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεῖτουργο στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Νεκταρίου Τερσεφάνου μέ τήν εὐκαιρία τῶν ὀνομαστηρίων τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου κ. Νεκταρίου. Συγχοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπε-

ρινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίων Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου καί Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου μετά τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους καί Κατερίνης κ. Γεωργίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 10 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεῖτουργο στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου τῆς κοινότητος Κυπερούνας προεξάρχοντας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους καί Κατερίνης κ. Γεωργίου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Μηνᾶ.

Συγχοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, Πολιούχου Ἀγίου τῆς Λεμεσοῦ, μετά τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους καί Κατερίνης κ. Γεωργίου καί τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου.

ΤΕΤΑΡΤΗ 12 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεῖτουργο στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, Πολιούχου Ἀγίου τῆς Λεμεσοῦ, προεξάρχοντας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους καί Κατερίνης κ. Γεωργίου καί συλλειτουργοῦντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου.

ΣΑΒΒΑΤΟ 16 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Καθεδρικό ναό Ἁγίας Νάπας, κατά τή διάρκεια τῆς ὁποίας τέλεσε τήν εἰς πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ διακόνου π. Μάριου Πιτάλη.

ΚΥΡΙΑΚΗ 17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀγίου Σπυρίδωνος.

18-21 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε στίς ἐργασίες τοῦ Διεθνoῦς Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου «Μετανθρωπισμός καί Τεχνητή Νοημοσύνη», πού διοργανώθηκε στήν Ἀθήνα ἀπό τό Ἰνστιτοῦτο Ἅγιος Μάξιμος ὁ Γραικός σέ συνεργασία μέ τό Γραφεῖο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στήν Εὐρωπαϊκή Ἑνωση.

ΚΥΡΙΑΚΗ 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀγίου Γεωργίου τῆς κοινότητος Κελλακίου.

’Οκτωβρίου, Νοεμβρίου καί Δεκεμβρίου

Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίας Αἰκατερίνης τῆς ἱερᾶς μονῆς Παναγίας Ἀμειροῦς.

ΔΕΥΤΕΡΑ 25 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Στυλιανοῦ Λινόπετρας.

ΤΡΙΤΗ 26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Στυλιανοῦ Λινόπετρας.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέου Χαράκη.

ΣΑΒΒΑΤΟ 30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέου Μέσα Γειτονιάς.

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀποστόλου Ἀνδρέου τῆς κοινότητος Κάτω Ἀμιάντου.

ΔΕΥΤΕΡΑ 2 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Συμμετέσχε σέ Ἀρχιερατικό Συλλεΐτουργο κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στήν ἱερά μονή Ἀγίου Ἡρακλείδου, προεξάρχοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Νεαπόλεως κ. Πορφυρίου καί συλλειτουργοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Λήδρας κ. Ἐπιφανίου, μέ τήν εὐκαιρία τῶν ὀνομαστηρίων τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Νεαπόλεως.

ΤΡΙΤΗ 3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίας Βαρβάρας Ζακακίου.

ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στό πανηγυρίζον παρεκκλήσιο Ἀγίας Βαρβάρας τῆς κοινότητος Ἀγίου Τύχωνα.

Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Σάββα Ὑψωνα.

ΠΕΜΠΤΗ 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία κατά τή διάρκεια ἀγρυπνίας στόν ἱερό ναό Ἀγίων Θεοπατόρων Ἰωακείμ καί Ἄννας παρά τόν Ἅγιο Τύχωνα.

Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Νικολάου Πολεμιδιῶν.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 6 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τήν ἡμέρα αὐτή, ἡμέρα κατά τήν ὁποία ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος ἄγει τά ὀνομαστηρία του, προεξήρχε Ἀρχιερατικοῦ Συλλεΐτουργοῦ πού τελέστηκε στόν ἱερό ναό Ἀγίου Νικολάου Λεμεσοῦ, συλλειτουργοῦντων τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βόστρον κ. Τιμοθέου καί τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Λήδρας κ. Ἐπιφανίου καί Νεαπόλεως κ. Πορφυρίου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ τῆς κοινότητος Παρεκκλησιᾶς.

Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίας Ἄννας τῆς κοινότητος Σπιταλίου.

ΠΕΜΠΤΗ 12 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Σπυρίδωνα.

ΣΑΒΒΑΤΟ 14 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Ἐλευθερίου Λεμεσοῦ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό Ἀγίου Ἐλευθερίου τῆς κοινότητος Μουτταγιάκας.

ΠΕΜΠΤΗ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα (μέ τό παλαιό ἡμερολόγιο) ρωσσόφωνο ἱερό ναό Ἀγίου Νικολάου.

ΚΥΡΙΑΚΗ 22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Παναγίας Χρυσαΐφυλιώτισσας.

ΤΕΤΑΡΤΗ 25 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως τῆς κοινότητος Ἀσωμάτων.

ΣΑΒΒΑΤΟ 28 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Χοροστάτησε κατά τήν ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ στόν ἱερό ναό Ἀγίου Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος.

ΚΥΡΙΑΚΗ 29 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ: Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἱερό ναό Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ τῆς κοινότητος Παρεκκλησιᾶς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΔΡΩΜΕΝΑ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΕΜΕΣΟΥ

Ἡ Ἱερά Μητρόπολή μας διοργάνωσε τό 2ο Φεστιβάλ Κυπριακῆς Παράδοσης τήν Κυριακή 6 Ὀκτωβρίου μέ τίτλο: «Μισός αἰώνας κατοχῆς ... μισός αἰώνας ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ». Τό Φεστιβάλ ἦταν ἀφιερωμένο στήν κατεχόμενη Κύπρο μέ ἀφορμή τή συμπλήρωση 50 χρόνων ἀπό τήν Τουρκική εἰσβολή καί κατοχή. Κατά τή διάρκεια τῆς ἐκδήλωσης τιμήθηκαν οἱ ὀκτώ κατεχόμενοι Δῆμοι γιά τή συμμετοχή τους στό Φεστιβάλ. Ἐπίσης, ἡ Ἱερά Μητρόπολή μας ἀπένειμε τιμητική διάκριση στήν κα Εἰρήνη Μάντολες, ἀναγνωρίζοντας τή σημαντική της συνεισφορά στόν ἀντικατοχικό ἀγώνα τῆς Κύπρου. Τό πρόγραμμα περιελάμβανε παραδοσιακοὺς χορούς καί τραγούδια, διαγωνισμούς, κυπριακά ἐδέσματα καί πολλές ἄλλες πολιτιστικές καί ἐκπαιδευτικές δραστηριότητες γιά τά παιδιά, τά ὁποῖα εἶχαν τήν εὐκαιρία νά ἐπισκεφθοῦν περὶ πτερα, ὅπου μέσα ἀπό διαδραστικά παιχνίδια μποροῦσαν νά γνωρίσουν τήν ἱστορία καί τήν παράδοση τῆς Κύπρου.

Τήν Παρασκευή 11 Ὀκτωβρίου τελέστηκαν τά ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἀγίου Χαραλάμους Ἑρήμης. Στήν τελετή τῶν ἐγκαίνιων χοροστάτησε ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος συμπαραστατούμενος ἀπό τοὺς Θεοφιλεστάτους Ἐπισκόπους Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαο καί Εὐμενεῖας κ. Εἰρηναῖο ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης. Μέσα στά πλαίσια τῶν ἐορτασμῶν τῶν ἐγκαίνιων τελέστηκε Ἀρχιερατικό Συλλεῖτουργο τήν Κυριακή 13 Ὀκτωβρίου. Τῆς Θείας Λειτουργίας προεξήρχε ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος συλλειτουργούντων τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Εὐμενεῖας κ. Εἰρηναίου, Ἀρσινόης κ. Παγκρατίου καί Νεαπόλεως κ. Πορφυρίου.

Τό Σάββατο 19 Ὀκτωβρίου, ἡμέρα μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Μνάσωνος Ἐπισκόπου Ταμασέων, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος λειτούργησε στόν ἱερό ναό Παναγίας Εὐαγγελιστρίας στήν κοινότητα Λόφου. Κατά τή διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας χειροτόνησε σέ Πρεσβύτερο τόν π. Φώτιο Χριστοφόρου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καί θά διακονεῖ στήν ἐν λόγῳ κοινότητα.

Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος τό διήμερο 19 καί 20 Ὀκτωβρίου συμμετεῖχε στά «Δημήτρια 2024» στόν ἱερό ναό Ἁγίου Δημητρίου τοῦ ὁμωνύμου Δήμου Ἀττικῆς. Ὁ Πανιερώτατος πραγματοποίησε τρεῖς ὁμιλίες πνευματικοῦ περιεχομένου, τίς ὁποῖες παρακολούθησαν πλῆθος κόσμου. Τό ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου 19 Ὀκτωβρίου προέστη τοῦ ἑσπερινοῦ καί τήν Κυριακή 20 Ὀκτωβρίου τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν ἴδιο ἱερό ναό.

Τήν Κυριακή 27 Ὀκτωβρίου τελέστηκε στόν ἱερό ναό Ἁγίου Κενδέου στήν Πάφο Ἀρχιερατικό Συλλεῖτουργο, στό ὁποῖο συμμετεῖχαν οἱ Πανιερώτατοι Μητροπολίτες Πάφου κ. Τυχικός καί Λεμεσοῦ κ. Ἀθανάσιος. Στό τέλος τῆς Λειτουργίας ἡ Ἱερά Μητρόπολη Πάφου καί ἡ Ἐκκλησιαστική Ἐπιτροπή τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Ἁγίου Κενδέου τίμησαν, γιά τήν ἐπὶ 35 συναπτά ἔτη ἱερατική του προσφορά, τόν τέως προϊστάμενο τοῦ ἱεροῦ ναοῦ Οἰκονόμο π. Νεόφυτο Κωνσταντίνου.

Μεγαλοπρεπῶς τιμήθηκε ἡ ἐορτή τῆς Ἁγίας Σκέπης τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί ἡ Ἐθνική ἐορτή τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 στή Μητρόπολή μας μέ ἐπίκεντρο τῶν ἐορτασμῶν τόν Καθεδρικό ἱερό ναό Ἁγίας Νάπας. Τήν κυριώνυμο ἡμέρα τελέστηκε Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία προεξάρχοντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου. Ἀκολούθησε μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας πανηγυρική Δοξολογία. Τόν πανηγυρικό τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησε ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεώς μας Ἀρχιμ. Ἰσαάκ.

Τήν Κυβέρνηση εκπροσώπησε ἡ Ὑπουργός Γεωργίας, Ἀγροτικῆς Ἀνάπτυξης καί Περιβάλλοντος κα Μαρία Παναγιώτου, ἡ ὁποία καί δέχθηκε μαζί μέ τόν Θεοφιλέστατο καί ἄλλους ἐπίσημους τόν χαιρετισμό τῆς μαθητικῆς παρέλασης.

Τό ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς 27 Ὀκτωβρίου πραγματοποιήθηκε στόν ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου Λεμεσοῦ ὑποδοχή τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τῆς Ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, τό ὁποῖο φυλάσσεται στήν Ἱερά Μονή Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους. Τό ἱερό λείψανο μετέφερε ὁ Ἱερολογιώτατος Ἱερομόναχος Παΐσιος Γρηγοριάτης καί τό ὑποδέχθηκε ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος. Μετά τήν ὑποδοχή ἀκολούθησε πανηγυρικός Ἀρχιερατικός ἔσπερινός.

Στίς 3 Νοεμβρίου ἡ Ἱερά Μητρόπολις Νέας Κρήνης καί Καλαμαριᾶς τίμησε τοὺς πεσόντες τῆς Τουρκικῆς εἰσβολῆς, στό μνημόσυνο πού τελέστηκε στόν Καθεδρικό ναό Ἁγίου Νικολάου Ἀρετσούς. Τῆς Πολυαρχιερατικῆς Θείας Λειτουργίας προεξήρχε ὁ Μητροπολίτης Κωνσταντίας καί Ἀμμοχώστου κ. Βασίλειος, ἐνῶ συλλειτουργοῦργησε καί ὁ Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος.

Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἔγινε τό μνημόσυνο τῶν πεσόντων κατά τήν Τουρκική εἰσβολή. Ἀκολούθησε ἡμερίδα καί συναυλία μέ θέμα τήν ἱστορία καί τήν τραγωδία τῆς Κύπρου. Ὁ Θεοφιλέστατος συμμετεῖχε καί στό τριήμερο Συνέδριο, τό ὁποῖο πραγματοποιήθηκε στήν παλαιά Φιλοσοφική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Εἶχε ὡς θέμα τήν Ἱστορία τῆς Κύπρου ἐξ ἀφορμῆς τῆς συμπληρώσεως 50 χρόνων ἀπό τήν Τουρκική εἰσβολή. Στό Συνέδριο ἀπηύθυνε χαιρετισμό καί ὁ Ἐξοχώτατος Πρόεδρος τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Νίκος Χριστοδουλίδης.

Ἡ Φιλόπτωχος Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας, τό Πολυδύναμο Κέντρο «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ἐλεήμων» καί τό Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου διοργάνωσαν τήν Τρίτη 5 Νοεμβρίου Φιλανθρωπική Συναυλία μέ τίτλο: «Ύμνος καί Θρῆνος τῆς Ζωῆς καί Ἀνάστασης Καμπάνα», πού ἦταν ἀφιερωμένη στά 50 χρόνια ἀπό τήν Τουρκική εἰσβολή καί κατοχή. Τραγούδησαν ἡ Τζένη Καραπατάκη, ὁ Γιώργος Γρηγορίου (Κινέζος) καί ὁ Δημήτρης Παναγή. Διηύθυνε ἡ Μιλτώ Κωνσταντίνου. Ἡ ἐκδήλωση πραγματοποιήθηκε στήν αἴθουσα Ἐκδηλώσεων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας καί τελοῦσε ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Ἐξοχωτάτου Προέδρου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη.

Στή συναυλία παρέστησαν ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας κ. Ἀθανάσιος, ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος, ἡ σύζυγος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κα Φιλίππα Καρσερά, ἡ ὁποία χαιρέτισε τήν ἐκδήλωση ἐκ μέρους τοῦ συζύγου της, καί ὁ Ὑφυπουργός Μετανάστευσης κ. Νικόλας Ἰωαννίδης.

Στά πλαίσια τῶν ἑορτασμῶν τοῦ Πολιούχου τῆς Λεμεσοῦ, Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος τελέσθηκε στόν ὁμώνυμο ἱερό ναό τή Δευτέρα 11 Νοεμβρίου Ἀρχιερατικός ἑσπερινός χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίτρους, Κατερίνης καί Πλαταμῶνος κ. Γεωργίου καί συγχοροστατούντων τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου μας κ. Ἀθανασίου καί τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου. Μετά τό πέρας τοῦ ἑσπερινοῦ ἀκολούθησε λιτάνευση

της ιερᾶς εἰκόνης καί τοῦ χαριτοβρύτου ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου σέ παρακειμένους δρόμους τῆς ἐνορίας. Τήν κυριώνυμο ἡμέρα τελέσθηκε Πολυαρχιερατικό Συλλεῖτουργο προΐσταμένου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κίθρου, Κατερίνης καί Πλαταμῶνος κ. Γεωργίου. Τά ψαλτήρια κόσμησαν ὁ Πρωτοψάλτης καί χοράρχης τῆς Ἑλληνικῆς Βυζαντινῆς χορωδίας κ. Γεώργιος Κωνσταντίνου καί ἡ χορωδία τῆς Μητροπόλεώς μας «Ρωμανός ὁ Μελωδός» ὑπό τή διεύθυνση τοῦ Πρωτοπρ. Νικολάου Λυμπουρίδη.

Μέ λαμπρότητα καί κατάνυξη ἐορτάσθηκε στήν Ἱερὰ Μητρόπολή μας ἡ μνήμη τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρός ἡμῶν Νικολάου Ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ θαυματουργοῦ, ἡμέρα κατά τήν ὁποία ἄγει τά ὀνομαστήριά του ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος. Τήν παραμονή τῆς ἐορτῆς τελέστηκε πανηγυρικός ἑσπερινός στόν ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου Κάτω Πολεμιδιῶν χοροστατοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος κ. Νικολάου καί τή συμμετοχή πλειάδος ἱερέων τῆς Μητροπόλεώς μας.

Ἀνήμερα τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου ὁ Θεοφιλέστατος προεξήρχε τῆς πανηγυρικῆς Θείας Λειτουργίας στόν ἱερό ναό Ἁγίου Νικολάου Λεμεσοῦ, συλλειτουργούντων τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Βόστρων κ. Τιμοθέου καί τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Λήδρας κ. Ἐπιφανίου, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας τοῦ Μαχαιρᾶ, Νεαπόλεως κ. Πορφυρίου καί Μεσαορίας κ. Γρηγορίου. Τόν πανηγυρικό τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησε ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης τῆς Μητροπόλεώς μας π. Τύχων Ἀνδρέου. Ὁ π. Τύχων ἀνέφερε στό τέλος τοῦ λόγου του τά ἑξῆς:

«Ἐπιτρέψατέ μου νά ἐπεκτείνω ὀλίγον ἔτι τόν λόγον ἀναφερόμενος εἰς τόν ἐορτάζοντα σήμερον Ἐπίσκοπον Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαον, ὁ ὁποῖος ἐπαξίως φέρει τό ὄνομα τοῦ Ποιμένος Ἁγίου Νικολάου. Χαρακτηρίζεται ὁ Ἅγιος Νικόλαος ὡς τοῦ Δεσπότου ὁ γνήσιος μαθητής.

Φρονῶ, ἀδελφοί μου, ὅτι καί ὁ ἡμέτερος Ἐπίσκοπος Νικόλαος εἶναι ὄντως καί λόγῳ καί πράξει ὁ τοῦ Μητροπολίτου μας γνήσιος μαθητής καί ἀκάματος συνοδοιπόρος. Ἀπό νεότητος πού τόν ἐνθυμοῦμαι ἕως καί τῆς σήμερον, πάντοτε ἦταν πιστός ἀκόλουθος τοῦ Ποιμενάρχου μας καί ἓνας ἐκ τῶν πρώτων ἀφοσιωμένων μαθητῶν αὐτοῦ. Ἀκριβῆς τηρητής τῆς μοναχικῆς παραδόσεως, ἄτυφος Ἐπίσκοπος, κόσμος τῆς Ἱεραρχίας, ἀληθῆς Ποιμὴν, πρᾶος, μελίχιος, ταπεινός, προσηνής, ἥπιος, ἀόργητος, καταδεκτικός, ἐχέφρων, εὐπροσήγορος, εὐομίλητος, πατέρας, φίλος καί ἀδελφός.

Ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ καί πιστὲ θεράπον, λειτουργέ Κυρίου, Ποιμὴν τῆς Ἀμαθοῦντος κύριε Νικόλαε, ὀλοψύχως, κλῆρος καί λαός, εὐχόμεστε ὅπως τά ἔτη σας εἴησαν πολλά καί λαμπροφόρα, καλλίκαρπα καί ἄλυπα ἐν τῷ ἀμπελῶνι τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας. Μὴ παύσητε ἐν ταῖς ἀρχιερατικαῖς ὑμῶν δεήσεσι πρὸς Κύριον μιμνήσκεσθαι πάντων ἡμῶν»

Παρέστησαν μεταξύ ἄλλων πολιτειακοὶ ἀξιωματοῦχοι, ἐκπρόσωποι τοῦ στρατοῦ καί τῆς ἀστυνομίας καί τῶν σχολείων τῆς Ἐπαρχίας μας. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας κλῆρος καί λαός πορεύθηκαν ἐν πομπῇ στήν αἴθουσα τοῦ Ναοῦ, ὅπου εὐχήθηκαν στόν Θεοφιλέστατο, ἀφοῦ προηγουμένως ἐψάλη ὁ πολυχρονισμός του. Τό ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας δέχθηκε τίς εὐχές τῶν πιστῶν στόν Μητροπολιτικό Οἶκο.

Πραγματοποιήθηκε και φέτος στις 7 και 8 Δεκεμβρίου από τό Πολυδύναμο Γραφείο Νεότητος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας ἡ καθιερωμένη διήμερη ἐκδήλωση «Ὁδός Χριστουγέννων» στόν περίβολο τοῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς. Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας καί ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος τίμησαν μέ τήν παρουσία τους τήν καθιερωμένη αὐτή γιορτή, συνομιλώντας καί ἀνταλλάσσοντας εὐχές μέ μικροῦς καί μεγάλους.

Τό Σάββατο 7 Δεκεμβρίου ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας προεξῆρχε τῆς Θείας Λειτουργίας στόν ἱερό ναό Ἁγίου Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου στήν Κυπερούντα, συλλειτουργοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Νεαπόλεως κ. Πορφυρίου. Κατά τή διάρκεια τῆς Θείας Λειτουργίας τέλεσε τήν εἰς διάκονον χειροτονία τοῦ κ. Παναγιώτη Φιλίππου, ὁ ὁποῖος εἶναι πτυχιούχος Θεολογίας καί θά διακονεῖ στήν κοινότητα τῆς Κυπερούντας.

Μέ τη δέουσα μεγαλοπρέπεια εορτάστηκε ή κατά σάρκα Γέννησις τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στοὺς ναοὺς καί τίς ἱερές μονές τῆς Μητροπόλεώς μας. Ἐπίκεντρο τοῦ εορτασμοῦ τῆς Δεσποτικῆς εορτῆς τῶν Χριστουγέννων ἦταν ὁ Μητροπολιτικός ναός Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς, ὅπου προεξήρχε τῆς πανηγυρικῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας. Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος προεξήρχε τῆς Θείας Λειτουργίας στόν πανηγυρίζοντα ἱερό ναό τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ στήν κοινότητα Ἀσωμάτου.

Μέσα στά πλαίσια τῆς ποιμαντικῆς καί πατρικῆς φροντίδας τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτη μας γιά τοὺς ἱερόπαιδες πού διακονοῦν στοὺς ναοὺς τῆς Μητροπολιτικῆς μας περιφερείας, ἡ Μητρόπολή μας διοργάνωσε συνάξεις γιά τά παιδιά αὐτά στίς 27 Δεκεμβρίου μέ τήν εὐκαιρία τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Πρωτομάρτυρος καί Ἀρχidiaκόνου Στεφάνου. Τό πρῶνι τελέστηκε ἀπό τόν Πανιερώτατο Μητροπολίτη μας στόν Μητροπολιτικό ναό Παναγίας Παντανάσσης Καθολικῆς Θεία Λειτουργία, στήν ὁποία συμμετεῖχαν ἱερόπαιδες πού φοιτοῦν στό Γυμνάσιο καί στό Λύκειο. Μετά τό πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας προσφέρθηκε στά παιδιά πρόγευμα στό Ἀρχονταρίκι τῆς Μητροπόλεώς μας, ὅπου ὁ Ποιμενάρχης μας ἀπηύθυνε τίς πατρικές του νοθεσίες. Στή συνέχεια εἶχαν τήν εὐκαιρία νά συμμετάσχουν σέ διάφορες δραστηριότητες ἐντός τοῦ περιβάλλοντος τῆς Μητροπόλεως. Τό ἀπόγευμα πραγματοποιήθηκε παρόμοια ἐκδήλωση γιά

τούς ιεροπαίδες πού φοιτοῦν στό Δημοτικό. Μετά ἀπό σύντομη Παράκληση πού τελέστηκε στόν Μητροπολιτικό ναό, προσφέρθηκε κέρασμα στά παιδιά στό Ἀρχονταρίκι τῆς Μητροπόλεως. Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος ἀπηύθυνε πρὸς τὰ παιδιά λόγια ἀγάπης. Στὴ συνέχεια ἔπαιξαν διάφορα παιχνίδια στόν περίβολο τῆς Μητροπόλεώς μας.

Τὴν καθιερωμένη βασιλόπιτα εὐλόγησε ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας τὴν Παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιάς στό Ἀρχονταρίκι τῆς Μητροπόλεώς μας. Παρέστησαν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος, ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεώς μας Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. Ἰσαάκ, ὁ Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος Πρωτ. Νεκτάριος Παντελῆ, κληρικοί καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῆς Μητροπόλεως καὶ λοιποὶ συνεργάτες τῆς τοπικῆς μας Ἐκκλησίας, στοὺς ὁποίους ὁ Πανιερώτατος ἀπηύθυνε τίς εὐχές του γιὰ τὴ νέα χρονιά .

Τὴν Παρασκευὴ 13 Δεκεμβρίου ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ πλήρης ἡμερῶν ἡ μητέρα τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου μας κ. Ἀθανασίου. Ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία τῆς μακαριστῆς Ἀγγελικῆς ἔγινε τὸ Σάββατο 14 Δεκεμβρίου στὸν ἱερό ναό Ἀγίων Παΐσιου καὶ Ἀρσενίου τοῦ Καππαδόκου. Ἐκτός τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου μας συμμετεῖχαν ὁ Ἐπίσκοπος Νεαπόλεως κ. Πορφύριος ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Γεωργίου, οἱ Μητροπολίτες Βόστρων κ. Τιμόθεος καὶ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριᾶς κ. Ἰουστίνος, οἱ Ἐπίσκοποι Καρπασίας κ. Χριστοφόρος καὶ Ἀμαθοῦντος κ. Νικόλαος, καθὼς καὶ πλῆθος ἱερέων. Ἀθρόα ἦταν καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν πιστῶν, πού προσήλθαν στὴν ἐξόδιο ἀκολουθία ἐκφράζοντας τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἐκτίμησή τους πρὸς τὴ μακαριστὴ Ἀγγελικὴ. Αἰωνία ᾗς εἶναι ἡ μνήμη της!

Ἐκδημία Ἀνδρέα Ἱεροδιακόνου, Θεολόγου - Γυμνασιάρχου

Ὁ Ἀνδρέας Ἱεροδιακόνου γεννήθηκε στὴ Φασούλα Λεμεσοῦ στίς 18 Νοεμβρίου 1930. Μετά τὴν ἀποφοίτησή του ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο Λεμεσοῦ φοίτησε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἀμέσως μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του ἄρχισε νά κηρύττει τὸν θεῖο λόγο στοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῆς πόλεως καὶ ἐπαρχίας Λεμεσοῦ. Ταντοχρόνως, ἐργάσθηκε ὡς θεολόγος καθηγητὴς σέ σχολεῖα Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Προήχθη σέ Βοηθὸ Διευθυντὴ καὶ σέ Διευθυντὴ Σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Ἐργάσθηκε ἐπίσης ὡς κατηχητὴς καὶ ὑπεύθυνος τῆς χριστιανικῆς κινήσεως στὴν ἐνορία τῆς Ἀγίας Ζώνης. Ἐπιπλέον, ἱδρύσε τὸ θρησκευτικὸ ὀρθόδοξο σωματεῖο «Ἀγία Ταβιθά» γιὰ τὴν ἐπιτέλεση πνευματι-

κοῦ καὶ φιланθρωπικοῦ ἔργου. Διεκρίνετο γιὰ τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὴν ἀφοσίωσή του στὸ ἱερό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκοιμήθη πλήρης ἡμερῶν στίς 23 Νοεμβρίου.

ΕΚΔΗΜΙΕΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ὁ Οἰκονόμος Κωνσταντῖνος Νικολάου γεννήθηκε στό χωριό Λάνια τῆς ἐπαρχίας Λεμεσοῦ τό 1924. Τό 1951 νυμφεύθηκε τήν Ἡρούλα Νεοκλέους καί ἀπέκτησαν 3 παιδιά. Τό 1962 χειροτονήθηκε στόν Ἱερό ναό Παναγίας στή Λάνια διάκονος καί πρεσβύτερος, ἐνῶ χειροθετήθηκε καί Πνευματικός ἀπό τόν τότε Μητροπολίτη Κιτίου Ἀνθίμο. Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας τοῦ ἀπένευμε τό 1999 τό ὁφίκιο τοῦ Οἰκονόμου ὡς ἐπισφράγιση τῆς πολυχρόνου διακονίας του. Ὁ π. Κωνσταντῖνος διακόνησε ὅλα τά χρόνια στό χωριό του, ὅπου κοιμήθηκε πλήρους ἡμερῶν στίς 27 Ἰουνίου. Κατέλειπε μνήμη εὐλαβοῦς καί ἀπλοῦ ἱερέως. Αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη.

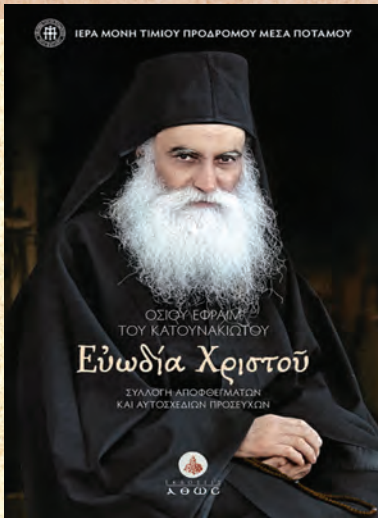
Ὁ Οἰκονόμος Ἀνδρέας Χατζησάββα γεννήθηκε τό 1938 στό κατεχόμενο σήμερα χωριό Φιλιά τῆς Μόρφου. Τό 1961 νυμφεύθηκε τήν Ἑλένη Νικολάου καί ἀπέκτησαν 4 παιδιά. Τό 1964 χειροτονήθηκε διάκονος στόν Ἱερό ναό Ἀγίου Μάμα στή Μόρφου (πού ἀνῆκε τότε στή Μητρόπολη Κυρηνείας), καί τό 1966 πρεσβύτερος στή γενέτειρά του Φιλιά, ὅπου διακόνησε ὡς ἐφημέριος μέχρι τήν Τουρκική εἰσβολή. Ἀπό τό 1974 μέχρι καί τή συνταξιοδότησή του διακόνησε ὡς ἐφημέριος στό χωριό Μονιάτης τῆς ἐπαρχίας Λεμεσοῦ. Κοιμήθηκε στίς 19 Ὀκτωβρίου. Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μας τοῦ ἀπένευμε τό 2008 τό ὁφίκιο τοῦ Οἰκονόμου. Κατέλειπε μνήμη εὐλαβοῦς καί εὐσυνειδήτου ἱερέως. Αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη.

Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Δημήτριος Καουρής γεννήθηκε στό χωριό Λιμνάτης τῆς ἐπαρχίας Λεμεσοῦ τό 1948. Σπούδασε στή Γεωπονική Σχολή καί ἀκολούθως στή Θεολογική Σχολή τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ὑπηρέτησε ὡς ἐκπαιδευτικός στήν Ἀθωνιάδα Σχολή τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ὅπου συνδέθηκε πνευματικά μέ ἐναρέτους σύγχρονους ἀγίους πατέρες τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Στή συνέχεια δίδαξε σέ ἐκπαιδευτήρια στή Λαμία. Ἀπό τό 1992 διετέλεσε καθηγητής σέ Γυμνάσια καί Λύκεια τῆς Λεμεσοῦ. Χειροτονήθηκε σέ διάκονο καί πρεσβύτερο τό 1981 ἀπό τόν Μητροπολίτη Λεμεσοῦ κυρό Χρῦσανθο, ὁ ὁποῖος ἐκτιμώντας τά πνευματικά του προσόντα τοῦ ἀπένευμε τό ἴδιο ἔτος τό ὁφίκιο τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου καί τήν εὐλογία τῆς πνευματικῆς πατρότητας.

Διακόνησε μέ ζήλο στούς ἱερούς ναούς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, Ἀγίου Μηνᾶ στόν Ἅγιο Ἀθανάσιον, καθώς καί σέ κοινότητες τῆς ὑπαίθρου, ἐνῶ γιά περισσότερο ἀπό τριάντα ἔτη διακόνησε στόν ἱερό ναό Ἀγίου Γεωργίου Χαβοῦζας. Διακόνησε ἐπίσης ἐπὶ πολλά ἔτη μέ ἀφοσίωση καί ζήλο τό μυστήριό τῆς ἱερᾶς ἐξομολογήσεως, σέ καιρούς πού πολύ λίγοι πατέρες εἶχαν αὐτή τήν εὐθύνη. Ἦταν νυμφευμένος μέ τήν ἐκπαιδευτικό Σωτηρία καί πατέρας τεσσάρων παιδιῶν. Κοιμήθηκε στίς 9 Δεκεμβρίου, λίγο μετά τήν τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας τῆς Ἀγίας Θεοπρομήτορος Ἀννης.

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Εὐωδία Χριστοῦ. Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Κατουνακιώτου.
Συλλογή ἀποφθεγμάτων καὶ αὐτοσχέδιων προσευχῶν
Συγγραφή: Ἱερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Μέσσα Ποταμοῦ
Ἐκδόσεις : Ἄθως

Τό βιβλίο αὐτό ἀποτελεῖ μία συλλογή ἀποφθεγμάτων καὶ αὐτοσχέδιων προσευχῶν τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ τοῦ Κατουνακιώτη. «Ὅταν πηγαίναμε νά τόν δοῦμε, εἶχε τήν εὐλογημένη συνήθεια, ὅταν ἦταν καί σέ κατάσταση Χάριτος καί προσευχῆς, νά μᾶς βάζει μέσα στήν ἀγκαλιά του στοργικά σάν πατέρας μας, λέγοντάς μας αὐτοσχέδιες προσευχές καί νά μᾶς εὐλογεῖ. Πολ- λές φορές τό χνότο του, ἡ ἀναπνοή του, σοῦ ἔδινε τήν ἐντύπω- ση ὅτι εἶχε ἀνοίξει ἓνα βαρέλι ἄρωμα καί ἔβγαινε ὅλη ἐκείνη ἡ εὐωδία. Μία φορά, θυμᾶμαι, σέ μία περίπτωση πῆρα μία βαθιά

εἰσπνοή. Καί μοῦ λέει:

-Δυσκολεύεσαι;

-Δέν μπορῶ Γέροντα. Κάτι μυρίζει, τοῦ λέω.

-Εὐωδιάζει τό Ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, μοῦ ἀπαντᾷ.

Ἦταν σέ κατάσταση προσευχῆς».

(Μητροπολίτη Λεμεσοῦ κ. Ἀθανασίου, ἀπό τήν παρουσίαση στό ὀπισθόφυλλο τοῦ βιβλίου).

Ἀπό τίς θάλασσες στόν Ἰορδάνη

Ἅγιος Νικόλαος, Χριστούγεννα, Φῶτα

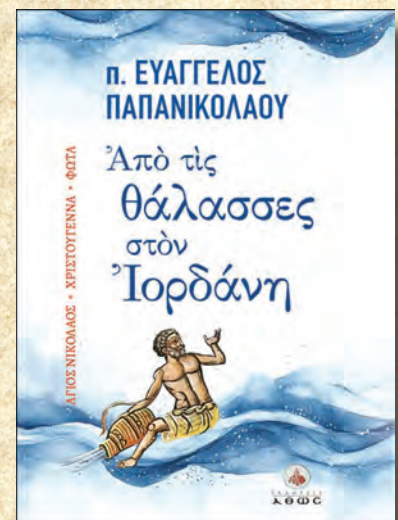
Συγγραφέας: Πρωτ. Εὐάγγελος Παπανικολάου

Ἐκδόσεις : Ἄθως

«Τρέχω, Χριστέ μου, νά χωθῶ μέσ στό λιμανάκι Σου, μέσ στήν ἀγκαλιά Σου, μέσ στήν καρδιά Σου, Χριστέ μου, νά μ' ἀγκαλιά- σεις, νά μέ παρηγορήσεις καί νά μέ προστατέψεις ἀπό τόσους ἐχθρούς, ὁρατοῦς καί ἀόρατους. Χριστέ μου, σέ παρακαλῶ!».

Ὁ π. Εὐάγγελος Παπανικολάου διακονώντας ὡς ἱατρός, ἀλλά καί ὡς ἱερέας στήν Ἑλλάδα καί στήν Ἱεραποστολή, ἐφημέριος στό Καμεροῦν, ἔχει δεῖ μέ τά ἴδια του τά μάτια τίς ἀλμυρές θά- λασσες τοῦ κόσμου, σχηματισμένες ἀπό τίς πίκρες καί τά δά- κρυα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, μά καί τή μόνη ἐλπίδα στά νάματα τοῦ Ἰορδάνη.

Τό χειμωνιάτικο ἐορτολογικό ταξίδι τοῦ π. Εὐαγγέλου ἔχει τρεῖς μεγάλους σταθμούς ἐλπίδας: Τόν ἅγιο Νικόλαο, ἓναν ἅγιο συνώνυμο τῆς νίκης τοῦ λαοῦ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου. Τά Χριστούγεννα ὡς προαιώνια καί ἀπροϋπόθετη εὐδοκία τῆς Ἀγίας Τριάδος μέ τήν Ἐνσάρκωση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου. Καί, τέλος, τά Φῶτα ὡς ὁλόφωτη ἀποκάλυψη πῶς προοριζόμαστε ὄντως γιά κληρονόμοι τῆς οὐράνιας βασιλείας. (Ἀπό τήν παρουσίαση στό ὀπισθόφυλλο τοῦ βιβλίου).

ISSN 1986 - 1737